

Programación Docente de AFINACIÓN E MANTEMENTO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA AFINACIÓN E MANTEMENTO 3 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	1	1	1						Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA	
	PAVEL AMILCAR				AMILCARPAVEL@YAHOO.COM				XOVES 9:30-10:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución ao mantemento e conservación do instrumento. Precaucións e solucións para problemas físicos comúns e específicos do instrumento. Técnicas de afinación e a súa adaptación a diferentes temperamentos e tons.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1,T 2, T3, T4, T8, T15
XERAIS	X 5, X10, X19, X24,X 25, X26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP8,EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

	DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Establecer unha guía práctica para o mantemento e conservación do instrumento.		T1, T2, T8, T15, X19
Proporcionar precaucións e solucións para problemas físicos comúns e específicos do instrumento. T3, X5, X24, X25		
Adquirir diferentes técnicas de afinación e a súa adaptación a diferentes temperamentos e tons. T4, T8, T15, EP2, EP9		

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓN
Organología	Anatomía do instrumento	15
Mantemento	Problemas comúns. Precaución e solucións. Organización do tempo para o mantemento. Xestión de materiais para o mantemento. Climas extremos e o seu impacto no instrumento. Problemas comúns. Precaución e solucións. Laudaría de emergencia. Como solucionar problemas de emergencia: rotura da corda da cola, movemento do puntal.	
Afinación	Técnicas de afinación. Temperamentos nos instrumentos de corda. Cambios de ton segundo o repertorio. 392 Hz, 415 Hz, 440 Hz, 460 Hz.	
	Total de sesións por cuadrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS	HORAS NON	TOTAL

	PRESENCIAIS	PRESENCIAIS	HORAS
Clases prácticas	15		15
Trabajo persoal		64	64
Tutorías	2		2
Total de sesiones por cuatrimestre			15

6. Evaluación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con evaluación continua)			
Trabajo persoal	Valorarse a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de trabalho, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do trabalho co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Trabajo teórico	Entregar un trabajo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidad e o interese do trabalho de investigación documental.		60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á evaluación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Trabajo persoal	Valorarse a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de trabalho, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do trabalho co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.		40%
Trabajo teórico	Entregar un trabajo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidad e o interese do trabalho de investigación documental.		60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	O alumno/a que perda o dereito á evaluación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura		40%
	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na evaluación ordinaria		60%
EXTRAORDINARIA			
	ver evaluación alternativa		
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán evaluados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha evaluación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiales

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

MASETTI BITELLI, LUISA. Restauración de instrumentos y materiales. Ciencia, música y etnología .Junta de Andalucía. Consejería de Cultura, IAPH: Nerea, 2004
MERINO DE LAFUENTE, JESÚS MARIANO. Las vibraciones de la música. Alicante: Club Universitario, 2006
H. FLETCHER, NIVILLE; D. ROSSING, THOMAS. The physics of musical instruments. New York, USA. Springer Science + business media, 2005
W.HENRY HILL;ARTHUR F. HILL,F.S.A., ALFRED E. HILL. Antonio Stradivari. His life and work (1644-1737). London: Macmillan and Co; limited ST Martin's street. 1909
BRANDI, Cesare. Teoría de la restauración. Madrid: Alianza Editorial, 1988
RAMÓN, ANDRÉS. Diccionario de instrumentos musicales: De Píndaro a J.S. Bach. Barcelona: Biblograf, 1995
ALCOBER ALCODORI, FRANCISCO; LAFUENTE AVEDILLO, RAFAEL. La música y los instrumentos musicales. Desde el Barroco hasta el siglo XX. Alicante: UMA Editores, 2010
CARLETTI, GABRIELE. Vernici in Liuteria. Padova: Ed. Zanibon, 1985

PINTO COMAS, RAMÓN. Manual del luthier. Tratado práctico sobre la construcción de violines. Barcelona: Ed. Parramond, 2000
L. BARCLAY, ROBERT. The Care of historic musical instruments. Canada: Museums & Galleries Commission, 1997

Programación Docente de METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN 2 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB					TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR			AMILCARPAVEL@YAHOO.COM					Venres 10.30-11:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Fundamentos de heurística relativos á busca, definición e localización das fontes da música. Técnicas específicas de estudio e de hermenéutica. Manexo de recursos bibliográficos, ferramentas de consulta e fontes diversas (literarias, musicais, iconográficas, de tradición oral, sonoras, etc.).
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1,T 2, T3, T4, T8, T14
XERAIS	X10, X13, X18,X 25, X26
ESPECÍFICAS	EI6

3. Obxectivos

	DESCRIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Análise e tipos de metodoloxías.		T1,T2,T14, X25,
Preparación para elaborar un traballo de investigación. Promover as capacidades metodolóxicas que permitan o desenvolvemento de concepción da idea de investigación e desenvolvemento do marco teórico ata a formulación de hipóteses ou preguntas de investigación T1, T3, T4, X10, X13, X18, X26, EI6		
Coñecer a estrutura e contido dun traballo académico fin de estudos T1, T2, T14, X10, X13, X26, EI6		
Manexar os diferentes rexistros de escritura académica e coñecer os diferentes sistemas de citación T3, T8, X18, X25		

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Sobre a túa investigación e a metodoloxía no teu TFE	Ferramentas para a correcta elaboración do abstract, índice, obxecto de estudio, obxectivos, estado da cuestión, marco teórico, xustificación, preguntas de investigación. Aplicación das diferentes metodoloxías de investigación no TFE	. 15
Metodoloxías na investigación	Estudo das diferentes metodoloxías na investigación musicolóxica. Investigación artística.	
A cuestión formal	Traballo sobre sistemas de citación na investigación musical	
Escritura en la investigación	Traballo sobre redacción e ortotipografía, redacción de reseñas e dos diferentes tipos de artículos e de rexistros no ámbito da difusión musical e da musicoloxía	
Ponencias e presentacións	Práctica de ponencias en público: recursos para o diseño e comunicación nas presentacións.	
	Total de sesiós por cuadrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Traballo persoal		64	64

Tutorías	2		2
Total de sesiones por cuatrimestre			15

6. Evaluación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con evaluación continua)			
Trabajo persoal	<p>Valorarse a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.</p> <p>Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.</p>		40%
Trabajo teórico	<p>Entregar un trabajo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores.</p> <p>Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.</p>		60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á evaluación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Trabajo persoal	<p>Valorarse a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.</p> <p>Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.</p>		40%
Trabajo teórico	<p>Entregar un trabajo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores.</p> <p>Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.</p>		60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	O alumno/a que perda o dereito á evaluación continua terá que presentar unha memoria dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura		40%
	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballo descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na evaluación ordinaria		60%
EXTRAORDINARIA			
	ver evaluación alternativa		
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as extranjeros, participantes en programas de intercambio internacional, serán evaluados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha evaluación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiales

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposiciones vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Bell, Judith. (2002). Cómo hacer tu primer trabajo de investigación: Guía para investigadores en educación y ciencias sociales. Barcelona: Gedisa.
- Blaxter, L., Hughes, C. y Tight, M. (2001). Cómo se hace una investigación. Barcelona: Gedisa.
- Chiantore et all (2018). Escribir sobre Música. Barcelona: Musikeon Books.
- Gómez Muntané, M. C. (2006). Campos, temas y metodologías de la investigación relacionada con las artes: algunas reflexiones sobre el caso de la musicología. En Bases para un debate sobre investigación artística, Ministerio de Educación y Ciencia.
- González García, Juana Ma; León Mejía, Ana y Peñalba Sotorrio, Mercedes (2014). Cómo escribir un Trabajo de Fin de Grado: algunas experiencias y consejos prácticos. Madrid: Editorial Síntesis.
- Kosslyn, Stephen M. (2007) Clever and to the point. 8 Psychological Principles for Compelling Power Point Presentations. Oxford University Press.
- López Cano, R. (2012). "Cómo hacer una comunicación, ponencia o paper y no morir en el intento". Colección de instrumentos para la investigación musical, 1, Sociedad de Etnomusicología.
- López-Cano, Rubén; San Cristóbal Opazo, Úrsula (2014). Investigación artística en música. Problemas, métodos, experiencias y modelos. Barcelona: ESMUC. Disponible en www.esmuc.cat/content/download/.../Investigación%20artística%20en%20música.pdf

Torres Ripa, Javier (ed.) (2013) Manual de estilo Chicago-Deusto. Bilbao: Universidad de Deusto.
Sánchez Upegui, A. A. (2011). Manual de redacción académica e investigativa: cómo escribir, evaluar y publicar artículos. Medellín: Católica del Norte Fundación Universitaria.
Zaldívar Gracia, Álvaro (2008). "Investigar desde el arte". Anales de la Real Academia Canaria de Bellas Artes de San Miguel Arcángel, 1, 57-64.

Programación Docente de PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PAVEL AMILCAR	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							3		Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB					TUTORÍA	
	PAVEL AMILCAR			AMILCARPAVEL@YAHOO.COM					XOVES 9:30-10:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1,T 2, T3, T4, T8, T15
XERAIS	X 5, X10, X19, X24,X 25, X26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP8,EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN		COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os principais métodos pedagógicos para violin para poder empregalos na práctica pedagólica		T 2, T4, X5, EP 2, EP8
Análise de necesidades e soluciones pedagógicas en función da idade e do nivel específico do alumno		T1, T2, EP2
Elaborar un pequeno método propio para principiantes segundo a experiencia co alumno		T3, T8, T15
Elaboración dun conxunto de recursos materiais axeitados para un curso ou ciclo do Grao Elemental ou Profesional de Música		T1, T3, T8, X10, X19, EP9, EP16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Análise pedagógico específico	Análise de necesidades e soluciones pedagógicas en función da idade e do nivel específico do alumno	15
Traballo sobre métodos	Descripción de métodos e modelos para aprender o violín barroco. Métodos dos séculos XVII e XVIII. Métodos séculos XX e XXI	
Método propio	Elaborar una estructura pedagógica personal.	
		Total de sesións por cuadrimestre

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Os métodos de violin barroco: descripción detallada dos métodos existentes na pedagogía da violin barroco e aplicación na nosa práctica: sistematización dos recursos contidos nos ditos métodos	2		2
Traballo do alumno sobre os métodos pedagógicos de violin barroco		60	60
la técnica base de violin barroco	5		5
Los recursos para traballar con nenos de entre 8 e 14 anos	4		4
La planificación da clase e a secuenciación dos contidos da mesma	4		4

			Total de sesións por cuadrimestre
--	--	--	-----------------------------------

15

6. Evaluación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con evaluación continua)			
Actividade en clase	Asistencia a clase, motivación, capacidad de análisis, innovación en metodologías pedagógicas personales.		80%
Trabajo teórico	Búsqueda de los métodos, originalidad del trabajo, profundidad en la investigación. Los trabajos que contengan extractos completos o parcialmente plagiados, no se calificarán y formarán parte media con la calificación de 0.		20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conjunto o 4 faltas en el resto de las disciplinas) suponen la pérdida del derecho a la evaluación continua. Cuando esto sucede, el profesor/a de la disciplina actuará según el protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adicional-Diciembre-)			
Prácticas pedagógicas	a la misma que en la evaluación ordinaria con evaluación continua		80%
Trabajo teórico	a la misma que en la evaluación ordinaria con evaluación continua		20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con pérdida de la Evaluación continua)			
	O alumno/a que pierde el derecho a evaluación continua tendrá que presentar una memoria de una actividad similar a la propuesta en los contenidos de esta asignatura		40%
	O alumno/a realizará un examen de los contenidos de la materia y presentará los trabajos descritos en los contenidos y serán calificados según los mismos criterios que en la evaluación ordinaria		60%
EXTRAORDINARIA			
	ver evaluación alternativa		
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiales que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar una certificación de los créditos realizados y la cualificación obtenida en el centro de destino. En caso contrario deberán examinarse los contenidos establecidos para esta materia igual que los demás alumnos/as oficiales. Si los contenidos cursados en el centro de destino no corresponden con los de esta programación, el departamento decidirá la forma de evaluar los contenidos no realizados o no superados.

Os/as alumnos/as extranjeros, participantes en programas de intercambio internacional, serán evaluados igual que los alumnos/as oficiales. En caso de no realizar un curso o semestre completo, recibirán una evaluación informativa y una acreditación de horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiales

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco establecido en el Real decreto legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley general de derechos de las personas con discapacidad en su inclusión social, deberán cumplir las disposiciones vigentes en materia de promoción de accesibilidad.	Aquellos que establezca la Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiales e documentos

- BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
- TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)
- KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
- VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimelo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
- GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
- GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
- Traité des agréments (1771) TARTINI, Giuseppe
- MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
- TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
- MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
- L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
- CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
- BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
- BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
- BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
- GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
- HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
- STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
- TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
- TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013

Programación Docente de VIOLÍN BARROCO

Esinanzas Superiores de Música Título superior de música (esinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA/INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLÍN BARROCO, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Individual	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PAVEL AMILCAR				amilcarpavelahoo.com				VENRES 9:30-10:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento e mellora de capacidades técnicas, musicais e artísticas que permitan a interpretación do repertorio máis representativo dos propios estilos do instrumento. Coñecemento dos criterios interpretativos aplicables a dito repertorio, segundo a súa evolución histórica e estilística. Práctica e estudo do repertorio solista e orquestral ou, no seu caso, do agrupación correspondente. Desenvolvemento de competencias de desempeño tanto nun marco público como diante dun xulgado, de xeito que permita afrontar os retos da vida profesional.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10Ver a listaxe de competencias e a súa descripción no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

	DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
	Desenvolver e perfeccionar as capacidades técnicas, artísticas e musicais que permitan resolver o repertorio instrumental con solvencia, a partir da interpretación con criterios históricos da música dos séculos XVII e XVIII, principalmente.	T1, T2, T3, T13, T17, X1, X8, X11, EI1, EI2, EI5, EI6, EI10
	Cultiva información educada sobre o ambiente histórico e o desenvolvemento estilístico particular de cada linguaxe compositivo inscrito no repertorio a partir de fontes de tratados e estudos estilísticos da súa época. T2, T17, X1, X3, X11, EI1, EI5	
	Desenvolver unha capacidade de interpretación crítica e autónoma que permita afrontar con viabilidade o panorama profesional. T6, T13, T15, X13, X24, EI2, EI10	
	Consolidar ferramentas técnicas e estilísticas que axuden a construír as calidades dun intérprete profesional baseado na curiosidade informada, o enxeño interpretativo e a improvisación historicamente informada. T2, T17, X3, X6, EI6	
	Desenvolver unha adaptación técnica e capacidades artísticas que permitan expresarse co instrumento tanto en repertorios solistas como en grupos de música de cámara e orquestras. T3, T13, T15, X6, X8, X21, EI4, EI10	

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓN
Técnica instrumental	Estudo organizativo do violín barroco e as súas diferenzas co violín moderno. Técnicas de suxeición sen mecanismos e accesorios modernos. Afinación. Montaxe de instrumentos. Adecuación das cordas do intestino co instrumento e o seu mantemento. Mellora do son, ampliación do rango dinámico, da resonancia, da proxección y da emisión de armónicos Técnica de arco. Emisión de sonido. Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnicas de relaxación, control postural e respiración.	
Estilo	Análise, estruturación e aplicación do pensamento e estética do barroco e interpretación con criterios históricos Lectura e estudo das fontes específicas más relevantes Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, a articulación, a forma musical, o tempo, a dinámica, a agóxica, a retórica, os recursos tímbricos e sonoros do instrumento Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	

Interpretación	Mellora das capacidades artísticas, musicais e técnicas que permitan abordar a interpretación do repertorio do instrumento a un nivel superior Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao curso que se interpretará ao final do curso en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuación públicas	
Audicións	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliação dos demais	
Autonomía musical	Desenvolver hábitos de estudo que permitan xerar independencia performativa e un alto nivel autocritico. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación	1,5 semanal		
Práctica individual/Estudo persoal		25 h semanais	
Concertos e audicións públicos	3 h cuatrimestr		
Concerto- recital fin de curso	1 hora curso		
"Vortrgasabend" o audiciones internas	3 h cuatrimestrais		
Exames de técnica	1 h cuatrimestr		
Total de sesións por cuatrimestre			

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudio, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno		30%
Audicóns-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo		70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Constancia e regularidade do estudo. Valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a disciplina no estudio, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	.	30%
Audicóns-concertos-exámes de técnica	Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para aprobar a asignatura débense superar coa puntuación mínima dun 5 os exames técnicos e de interpretación.		70%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.		75%
Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor poderá solicitar a realización dun traballo teórico sobre a música do recital que abrangue análise armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital..		25%
EXTRAORDINARIA			
Recital	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.		
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bibliografía xeral por cursos

Primeiro Curso:

Varios Autores. Italianische Diminutionen Editorial AMADEUS
 CASTELLO Dario. Opera strumentale. Sonate concertate in stil moderno. Libro Primo e Secondo Venecia 1629
 CIMA Giovanni Paolo. Concerti Ecclesiastici Milano 1610 Sonata per Violino & Violone
 MARINI Biagio. Affetti musicali - Venecia 1617
 FALCONIERO Andrea. Il Libro Primo di Canzone, Sinfonie, Fantasie Napoli 1650
 UCCELINI Marco. Sonate, Correnti et Arie. Opera IV- Venecia 1645
 CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV
 FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6
 TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Bassoon continuo
 TELEMANN Georg P. Fantasias
 BACH Johann Sebastian. Sonatas BC

Segundo Curso:

TELEMANN Georg P. Zwolf Methodische Sonaten, Op. XIII - Hamburg 1728 - 1732 Für Violine und Bassoon continuo
 TELEMANN Georg P. 6 Sonates a Violon seul, a.c. le Clavecin - Frankfurt 1715
 TELEMANN Georg P. Fantasias
 CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV
 FARINA Carlo. Sonate a Violino e basso
 FONTANA, Giovanni Batista. Sonatas 1-6
 MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4
 SENAILLÉ enallié Le Fils. Sonates a Violon Seul avec la Basse continue 1et 2ª Livres
 HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Bassoon continuo. Op. I
 BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado
 VERACINI Francesco Maria. Sonate a violino solo e basso Op. 12 (1716)
 BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios

Terceiro Curso:

SCHMELZER Heinrich. Sonatae unarum fidium seu a violino solo
 VIVALDI Antonio. Sonatas Manchester
 MEALLI Pandolfi. Violin Sonatas op3, op 4
 COUPERIN François le Grand Concert Royaux
 CORELLI Arcangelo. Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV
 TARTINI, Giuseppe. XII solos (1742)
 LOCATELLI Pietro. X Sonate. VI a Violino Solo è Basso
 LECLAIR Jean-Marie. Second et Troisième livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue
 BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios
 HANDEL Georg F. Sonaten für Violine und Bassoon continuo. Op. I
 MOZART W. A. Sonaten für Violine und Fortepiano
 BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado
 BACH Johann Sebastian. Concertos para violín
 BACH Carl Philipp Emanuel Bach. Sonate für Violine und Cembalo C moll y H moll

Cuarto Curso:

BIBER, H. I. F. Sonatas de los misterios
 CORELLI Arcangelo. 12 Sonate Op.I, Op.II, Op.III e Op.IV
 LECLAIR Jean-Marie Second et Troisième livre de Sonates a Violon seul avec la Basse Continue
 BACH, Johann Sebastian. Sonatas y partitas para violín a solo y 6 sonatas con Clavecín obligado
 BACH Johann Sebastian. Concertos para violín
 BACH Johann Sebastian Concerto Brandenburg 4

HERRANDO José. Tres Sonatas

HAYDN Joseph Conciertos para violín

MOZART W. A. Conciertos para violín

Tratados e Estudos

BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie

TARTINI, Giuseppe L'Arte del arco (1748)

KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon

VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimelo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)

GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)

GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)

Traité des agréments (1771) TARTINI, Giuseppe

MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)

TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)

MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)

L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)

CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)

BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)

BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)

BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)

GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)

HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)

STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)

TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)

TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013

Programación Docente de BAIXO CONTINUO I-VIII

Ensiananzas Superiores de Música Título superior de música (ensiananzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	ICPRB	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	2	2	2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da realización do baixo continuo en obras de diferentes épocas e Autores. Estudo dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamiento e ornamentación empegadas ao longo do período barroco.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Instrumento, música de cámara, orquesta.
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 18
ESPECÍFICAS	E 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN		COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer e practicar a realización das cadencias, as progresións armónicas e os enlaces melódicos no instrumento de continuo. Coñecer os diferentes sistemas de cifrado do baixo continuo.		T1,T2,T3,T4,T6,T15,X1,X3,X4,X6,E12
Coñecer e estudar os principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada.		T1,T2,T4,T14,T15,X1,X11,X15
Practicar e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a vista do baixo continuo. Coñecer os diferentes recursos idiomáticos propios de cada instrumento para a realización do baixo continuo.		T1,T2,T3,T6,T15,X2,X4,X6,X9,E17
Realizar o baixo continuo de obras de distintos períodos e estilos do Barroco, respectando as características propias de cada unha delas e baseándose en criterios interpretativos historicistas.		T1,T3,T6,T7,T8,T9,T10,T11,T13,T15,X1,X4,X6,X7,X10,X11,X17,E11,E12,E13,E15,E17,E18,E19,E10
Practicar a ornamentación e a improvisación na realización do baixo continuo.		T1,T6,T7,T14,T15,X1,X2,X3,X4,X6,X7,X11,X17,E11,E12,E15,E17,E18,E19

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓN
1. Exercicios	Cadencias. A regra da oitava. Sucesións armónicas. Enlaces melódicos. Ornamentación.	16 (TODAS)
2. Repertorio	Realización do baixo continuo de: obras para unha voz ou un instrumento solista e baixo do Seicento italiano. Ostinatos. Madrigais. Recitativos e arias de operas e cantatas. Suites francesas. Sonatas do barroco pleno e tardío. Tonos humanos. Concerto e Concerto Grosso.	16
3. Formacións	Realización do baixo continuo en grupos variados de música de cámara e na orquestra	16
4. Fontes	Estudo dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. Aplicación deste coñecemento na execución do b. continuo.	16
5. Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles, levaranxe a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesiones por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas: Introducción xeral de cada tema que constitúe a materia.. Lectura guiada de fontes Análise e comentario dos principais tratados históricos e modernos de baixo continuo para corda pulsada. práctica de exercicios de cadencias, regra da oitava, sucesións armónicas, enlaces melódicos e ornamentación do baixo continuo. Realización dun baixo continuo dun estilo relacionado co tema ou temas que se están a traballar. A realización se fará co alumno solo e despois co orgánico necesario ao completo de ser posible.	24		24
Audicións cuadri mestrais, tocando un mínimo de tres obras por cuadri mestre.	2		2
Traballo persoal e ensaio: Preparación do baixo continuo individualmente e ensaios previos á clase co solista ou solistas.		94	94
Total de sesións por cuadri mestre			120

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Avaliación inicial/Clases e traballo persoal	<p>Realizarse unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior. b) Deteción das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisiones profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado <p>Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desemvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.</p>	T1,T2,T3,T6,T7, T8,T9,T10,T11, T12,T13,T14,T15, X1,X2,X3,X4,X6, X7,X9,X10,X11, X15,X17,X18,E1, E2,E3,E5,E6,E7, E8,E9,E10	50%
Audición pública	<p>Tocarase un mínimo de tres obras por cuadri mestre. Valorarase a escucha atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidad do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.</p>	T1,T3,T6,T7,T8,T9, T10,T11,T15,X2,X4 ,X6,X7,X10,X17,E1 , E12,E13,E15,E17,E18 ,E19,E10	50%
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desemvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía. Valoraranse os ensaios previo das obras co solista ou solistas pertinentes, antes da clase.	TODAS	50%
Audición pública	<p>Tocarase un mínimo de tres obras. Valorarase a escucha atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas. A capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación. A Lectura correcta do cifrado. A calidad do sonido (limpeza, color). O axuste rítmico. A fidelidade á partitura (matices, velocidades...). A dificultade da lectura de las diferentes obras (número de alteracións na clave, movemento do baixo e o registro no que se move o baixo). A fidelidade ó estilo e á época da obra. A autonomía demostrada no estudo e os ensaios previos. A relaxación.</p>	T1,T3,T6,T7,T8,T9, T10,T11,T15,X2,X4 ,X6,X7,X10,X17,E1 , E12,E15,E17,E18,E19 ,E10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación contínua)			
Audición pública	Ver avaliación extraordinaria.	TODAS	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	<p>Proba práctica que constará de duas partes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura a vista de baixos continuos de diferentes estilos e épocas. - Programa integrado por repertorio para solista ou solistas e baixo continuo, cun mínimo de tres obras por cuadri mestre, mostrando control técnico do instrumento, coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas e escucha atenta ao conxunto de intérpretes. Deberá interpretarse repertorio axeitado a o nivel do cada curso e deberá ser variado en canto a estilos, épocas e plantilla. Valorarase o control técnico, a coherencia estilística da realización do baixo continuo en concordancia coa forma e estética das pezas, a 	T1,T2,T3,T9,T10, T15,X6,X7,X11, X17,E11,E12,E13, E15,E17,E18,E19, E10	100%

	escoita atenta e a interacción en tempo real co solista ou solistas, a capacidade artística e de comunicación e a capacidade de improvisación.					
ERASMUS						
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.						
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.						
7. Alumnado con necesidades educativas especiais						
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS					
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.					
8. Bibliografía, materiais e documentos						
O profesor terá a disposición do alumnado unha bibliografía actualizada dos tratados históricos e modernos sobre baixo continuo						

Programación Docente de CONXUNTO I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CONXUNTO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				VENRES 10:30-11:30

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento e práctica do repertorio para conxunto de instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco nas súas diferentes formacións.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	ICPRB, Notacións
TRANSVERSAIS	T1, 7, 9
XERAIS	X2, 3, 7, 11, 17
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da formación laudística.	T1,T7,T9,X7,X17,EI6,EI8, EI9
Coñecer e realizar os xestos básicos que permiten a interpretación coordinada sen director.	T7,T9, EI3, EI4, EI8, EI9
Desenvolver a sensibilidade auditiva como medio para actuar sobre a calidade da interpretación	X2, EI3
Interpretar con corrección e musicalidade as obras do programa.	T1,X2,X3,X11,X17,EI1, EI2, EI3,EI4,EI5,EI8,EI9
Desarrollar progresivamente a autonomía necesaria para preparar o repertorio con ensaios previos sen a axuda do profesor.	T1,T7,T9,X7,X11,X17,EI1, EI2, EI3,EI5,EI6,EI7,EI8

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Traballo da unidade sonora	Afinación, timbre, pulsación	TODAS
Interpretación	Articulación, ritmo, agoxica, dinámica e fraseo. Corrección estilística. Ornamentación.	TODAS
Traballo de conxunto	Sonoridade de conxunto, equilibrio de planos, función de cada instrumento. Xesto conxunto. Enerxía de grupo: xeracón e xestión da mesma.	TODAS
Audición	Protocolo para a preparación da interpretación en público. Recursos para a correcta interpretación pública.	TODAS
Plans de reforzo ou recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	TODAS
Total de sesiós por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica de conxunto e interpretación	18		18
Concertos e audicións públicos	2		2

Traballo persoal		40	40
	Total de sesións por cuadrimestre		60

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Avaliación inicial/ Traballo persoal en ensaios/clases	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliação individualizados do curso anterior. b) Deteción das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisiones profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado. Estudo persoal previo das obras a preparar. Traballo regular de ensaio cos compañeiros do conxunto. Traballo nas clases prácticas para acadar os obxectivos da programación	T1,T7,T9, X2,X3,X7,X11,X17, EI1,EI2, EI3,EI4,EI5,EI6,EI7 ,EI8,EI9	60%
Audición pública	Interpretación pública do repertorio traballado.	T1,X2,X3,X7,X11,X 17,EI1,EI2, EI3,EI4,EI5,EI8	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliação continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
	ver avaliación ordinaria		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición / exame	O alumno presentará un programa acorde co nivel econtidos do curso e o interpretará en público. Por tratarse dunha asignatura de grupo, deberá aportar o resto dos integrantes do conxunto.	T9,X2,X3,X7,X17, EI1,EI2, EI3,EI4,EI5,EI8,EI9	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliação informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Repertorio principal: Duos para Laúde Renacentista e para vihuela Duos para tiorba e tiorbino de Bellero Fonte Castaldi Dúos para guitarra barroca: Sieur de La Grange, F. Corbetta, N. Diesel Trios para conxunto de laúdes Cuartetos de laúdes: G.A. Terzi e N. Vallet Sinfonías para guitarra barroca e baixo continuo: F. Corbetta			

Programación Docente de HISTORIA DOS INSTRUMENTOS I (ICPRB)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	-	3	-	-	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ								VENRES 10:30-11:30

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia e da evolución dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco e do seu repertorio, así como dos intérpretes e pedagogos más significativos. Coñecemento das características construtivas e organolóxicas, funcionamento acústico e posibilidades técnicas e expresivas de cada instrumento.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Notacións, Fontes históricas e disciplinas de formación básica do ámbito da Musicoloxía.
TRANSVERSAIS	T1,T4,T7,T13,T14,T15
XERAIS	X8, X9, X11, X19, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

	DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer a orixe e a evolución de cada un dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e Barroco		
Coñecer as diferentes escolas de luthería históricas e modernas e a súa relación co repertorio correspondente		
Recoñecer os diferentes estilos compositivos tanto na parte teórica como na escuta		
Conocer o repertorio solístico, camerístico e de consort dos diferentes instrumentos		
Estudar e recoñecer as diferentes escolas pedagógicas e os intérpretes más significativos		

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Historia	Xénese e evolución dos ICPRB de xeito individual e por familias	T4,X8,X9
Organoloxía	Características constructivas e organolóxicas dos ICPRB	T4,X8,X9,EI4
Fontes	Tratados históricos e modernos sobre os ICPRB. Repertorio principal solista e de concerto dos ICPRB. Principais autores e estilos compositivos.	T4,X8,X11
Pedagogía/ Interpretación	Estudo das distintas escolas pedagógicas da interpretación históricamente informada. Estudo e valoración dos principais intérpretes dos séculos XX e XXI mediante a audición comparada.	T4,T7,X8,X9,X19,EI1,EI2,EI6
	Total de sesiós por cuadrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
	18		18
	2		2
		70	70

Total de sesions por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases. Valoración da calidad e o interese da capacidade de investigación documental. Para a avaliación continua se terá en conta a asistencia a clase do alumno.	T1,T4,T14,T15,X8, X11,X24,X25,EI2, EI4,EI6	60%
Exames/traballos	O exame realizarase ao remate do cuadrimestre un exame. O alumno deberá poder responder a un test conforme ao contido impartido e tamén desenvolver un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidad e o interese do traballo de investigación documental.	T1,T4,T13,T14,T15 ,X8,X9,X11,X19, EI6	40%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

	ver avaliación ordinaria		

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

	ver avaliación extraordinaria		

EXTRAORDINARIA

Exames/traballos	O alumno deberá realizar un exame conforme aos contidos da materia e entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por otros autores. Valoración da calidad e o interese do traballo de investigación documental.	T4,T14,T15,X9,X11 ,X19,EI6	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

O profesor terá a disposición do alumnado unha lista da bibliografía e discografía mais relevante en torno á materia.

Programación Docente de CORDA PULSADA DO RENACEMENTO E BARROCO I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL ICPRB 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALI DADE	INTERPRETACIÓN				ITINERARIO	ICPRB				
CARÁCTER	B) Obrigatoria				TIPO DE CLASES	Individual				
DEPARTAM ENTO	Música Antiga				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ				
CURSOS	1. ^º curso	2. ^º curso	3. ^º curso	4. ^º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				
CUADRIME	I	II	II	I	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIME STRE	9	9	9	9	10	10	10	12	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS		MAIL/TEL/WEB			TITORÍA				
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ		rafamunoz@csmvigo.com			Venres 10:30-11:30				

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Aprendizaxe e interpretación dun repertorio principal solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco. Intrepretación con criterios estéticos e estilísticos axeitados a este repertorio: a interpretación históricamente informada. O xesto escénico, técnicas de concentración e de relaxación. Desenvolvemento dun estilo propio e da madurez creativa. Perfeccionamento das capacidades técnica, musical e artística.
COÑECIMENTO S PREVIOS	Requiere estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1, 2, 3, 6, 15
XERAIS	X 1, 3, 6, 11, 21, 24
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 3, 4, 5, 10

3. Obxectivos

DESCRIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Obter unha formación práctica, teórica e metodolóxica que permita o perfeccionamento das capacidades artísticas, musicais e técnicas, para abordar interpretación do repertorio solista dos instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco.	T2,T3,X1,X3,X6,X11,X21,EI1,EI5
Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento dunha interpretación estética e estilisticamente axeitada á práctica históricamente informada. Adquirir e aumentar progresivamente a capacidade de lectura a primeira vista dun repertorio adecuado ao nivel	T1,T2,T3,X1,X3,X11,X21,EI1,EI2,EI4,EI5
Dominar a tablatura de letras e cifras propia do repertorio destes instrumentos. Coñecer a teoría e a aplicación práctica dos diferentes temperamentos históricos para afinar os distintos instrumentos.	T2,X1,X3,X11,EI4,
Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais, as fontes históricas e as novas tecnoloxías para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación. Desenvolver os propios criterios estéticos, sensibilidade, recursos expresivos, creatividade e capacidade de autocriticá.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X21,X24,EI1,EI2,EI4,EI5
Potenciar a motivación e a implicación coa obra para acadar unha interpretación ao máximo nivel de comunicación expresiva. Desenvolver o control en público das tensións físicas e mentais e a sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes dentro do respecto ao texto.	T1,T3,X6,X21,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Perfeccionamento do sonido base, de toda a gama de articulacións e fraseado e do equilibrio entre ataque e resonancia. Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática. Posición, control e respiración.	TODAS
O estilo e a forma	Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, timbres, articulación tempo e agóxica e a súa adecuación aos diferentes estilos e épocas. Aplicación das regras de ornamentar de acordo coas esixencias das distintas épocas e estilos. Utilización dos recursos idiomáticos característicos de cada instrumento (figueta, campanelas, rasgueos, brisé, etc.)	TODAS

A interpretación	Preparación dun programa integrado por repertorio solista que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco. Perfeccionamento da concentración, control da tensión física e da respiración nas actuaciones en público. Adestramento permanente e progresivo do xesto en relación co texto musical. Adestramento permanente e progresivo da comunicatividade e da potencia expresiva. Emprego das novas tecnoloxías para potenciar a creatividade.	TODAS
Audicións	Contidos mínimos: Interpretación -nas audiciones públicas organizadas polo departamento- dun programa integrado por repertorio solista, cunha duración mínima axeitada a cada curso que inclúa obras de estilos e autores distintos, a lo menos cun instrumento do Renacemento e outro do Barroco en cada curso.	3
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	24		24
Audicións cuadri mestrais	5		5
Titorías	1		1
Traballo persoal		262	262
Total de sesións por cuadrimestre			292

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desemvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X6,X21,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliação individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado.	T1	

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliação continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desemvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía.	T1,T2,T3,T6,T15,X1,X3,X6,X11,X21,X24,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	50%
Audición pública	Faranse un mínimo de tres audicións por curso académico. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T1,T6,T15,X21	50%
Avaliación inicial	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliação individualizados do curso anterior. b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2021/2022. c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación	T1	

	pertinentes por parte do profesorado.					
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación contínua)						
Audición pública	ver evaluación extraordinaria		100%			
EXTRAORDINARIA						
Audición pública	Proba práctica: programa integrado por repertorio solista para instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco, segundo o que se indica nos contidos mínimos, mostrando control técnico dos instrumentos e coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación, a autonomía no desenvolvimento e aplicación destas capacidades.	T2,T3,T15,X3,X6,X11,EI1,EI2,EI3,EI4,EI5,EI10	100%			
ERASMUS						
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.						
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliação informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.						
7. Alumnado con necesidades educativas especiales						
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS					
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.					
8. Bibliografía, materiais e documentos						
O profesor terá a disposición do alumnado unha lista de obras orientativas clasificadas por instrumentos e cursos.						

Programación Docente de INTERPRETACIÓNS HISTÓRICAS

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INTERPRETACIÓNS HISTÓRICAS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN						ITINERARIO	CANTO		
CARÁCTER	B) Obrigatoria						TIPO DE CLASES	Colectiva		
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA						XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ		
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE				1	1	1			Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ								VENRES 10:30-11:30	
	VERÓNICA MANGANA									

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Introdución ás bases fundamentais da interpretación da música antiga con criterios históricos. Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII. A partir destas fontes, aplicación da teoría e práctica de certos conceptos interpretativos e ornamentais.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Ornamentación, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5

3. Obxectivos

	DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Definir e estudar o ambiente conceptual da interpretación da música antiga a partir de criterios históricos. O porqué da importancia das fontes históricas e os estudos sobre elas. Identificar unha liñaaloxía de traballos académicos ante a recuperación de criterios históricos aplicados á música antiga.		T1,T15,X1,X19,X25
Estudar a importancia das diferenzas entre información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita.		T1,T15,X1,X3,X19,X25
Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII relativa á interpretación da música desde o seu uso ornamental do seu tempo.		T1,T15,X1,X3,X11,X19,X25
Práctica, co instrumento do alumno, de diferentes recursos interpretativos derivados da análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII, incluíndo a práctica da afinación correcta segundo os temperamentos históricos.		T1,T3,T6,T7,T13,T15,X2,X3,X6,X11,X13,EI1,EI2,EI4,EI5
Práctica, co instrumento do alumno, da interpretación de obras de diferentes estilos e estéticas do Barroco e do Renacemento. Práctica do uso selectivo do vibrato nas mesmas.		T1,T3,T6,T7,T13,T15,X2,X3,X6,X11,X13,EI1,EI2,EI4,EI5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Interpretación de la música antigua con criterios históricos. Información musical. Texto e intertexto	Interpretación moderna e interpretación histórica. As fontes históricas como principio interpretativo. A academia que estuda fontes: escolas e praxe interpretativa. Información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita. Texto literal contra o subtexto. Intertextualidade da información musical.	16 (TODAS)
Escolas / Nacións Interpretativas	Escola italiana. Escola francesa. Escola alemá. Escola inglesa.	16
Tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	Estilos propios e estilos compartidos. Diferenzas e coincidencias na nomenclatura.	16
Definición con criterios históricos de conceptos interpretativos	Tempos, dinámicas, ornamentación, articulación, fraseo e instrumentación. Os temperamentos históricos.	16

Práctica interpretativa.	Apropiación de conceptos interpretativos e ornamentais e a súa aplicación ao repertorio de música antiga. No caso do canto e os instrumentos de corda fretada, uso selectivo do vibrato na emisión do son. Práctica da afinación co uso dos temperamentos históricos axeitados a cada repertorio.	16
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases	16		16
Audicións	2		2
Tutorías	2		2
Traballo persoal		62	62
Total de sesións por cuadrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T3,T7,T15,X1,X6, X11,X13,X24	40%
Audicións e traballos escritos	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar varios traballos sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese dos traballos de investigación documental.	T3,T7,T13,T15,X1, X2,X3,X6,X11,X25, E11,E12,E14,E15	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T3,T7,T15,X1,X6, X11,X13,X24	40%
Audicións e traballo escrito	No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T3,T7,T13,T15,X1, X2,X3,X6,X11,X13, X25,E11,E12,E14, E15	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación contínua)			
Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T3,T15,X1,X3,X11, X25	60%
Audición	Interpretaránse en audición as mesmas obras da avaliación ordinaria correspondente. Valoraranse o dominio técnico, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental.	T3,T15,X1,X2,X3, X6,X11,X13,E11, E12,E14,E15	40%
EXTRAORDINARIA			
Audición e traballo escrito	Interpretar en audición as mesmas obras da avaliación ordinaria correspondente. Valoraranse o dominio técnico, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental. Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T3,T7,T13,T15,X1, X2,X3,X6,X11,X13, X25,E11,E12,E14, E15	100%
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Tratados e Estudos

- ERIG Richard Erig/ GUTMANN Veronika. Italienische Diminutionen Zürich. Amadeus.1979
 BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
 VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimelo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
 GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
 GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
 TARTINI Giuseppe Traité des agréments (1771)
 MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
 TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
 MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
 L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
 CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
 BUELOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
 BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
 BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
 GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
 HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
 STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
 TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
 TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013
 ARTUSI, G.M. L' arte del contraponto. 1598.
 CACCINI, G. Le Nuove Musiche. Florencia, 1602.
 CACCINI, G. Nuovemusiche e nuova maniera di scriverle. Florencia, 1602.
 MONTEVERDI, C.Qinto Libro di Madrigale. 1605.
 ANTEGNATI, C.L'Antegnata. Venecia, 1608.
 ANTEGNATI, C. Arte organica. Brescia, 1608.
 BANCHIERI, A. Conclusioni nel suono dell'organo. Venecia, 1609.
 PRAETORIUS, M.SyntagmaMusicum.Wittenberg I, Wolfenbüttell-III, 1615-1619.
 FRESCOBALDI, G.Primo Libro delleToccate. Roma,1615; II 1616.
 CORREA DE ARAUXO, F.Facultad Orgánica. Alcalá, 1626.
 MERSENNE, M. Traité de l'HarmonieUniverselle. Paris, 1636-37.
 DREXEL, J.Rheticacaelestis., Antwerpen, 1636.
 DESCARTES, R.Les passions de l'âme. Paris, 1649.
 KIRCHER, A. Musurgiauniversallis. Roma 1650.
 LORENTE, A. El porqué de la música. Alcalá de Henares, 1672.
 LOCKE, M.Melothesia or Certain Rules for Playing upon a Continued Bass. London, 1673.
 SANZ, G.Instrucción de música sobre guitarra. 1674; II, 1697.
 MACE, Th.Musick'sMonument. London, 1676.
 MUFFAT, G.Armonico Tributo. Salzburg, 1682.
 NASSARRE, P.Fragmentos musicales. Zaragoza, 1683.
 D'ANGLEBERT, J.D.Principes de l'Accompagnement du clavecin (del PremièreLivre de Pièces du clavecin). 1689.
 LOULIÉ, E. Elements ou Principes de Musique.,Paris, 1696.
 SAINT-LAMBERT, M.Les Principes du clavecin.Paris, 1697.
 KUHNAU, J.Der MusikalischeQuacksalber.Dresden, 1700.
 HOTTERERRE, J.Principes de la Flutetraversière. Paris, 1708.
 COUPERIN, F.L'Art de toucher le clavecin. Paris, 1716.
 HOTTERERRE, J.M.L'Art de preluder. Paris 1719.
 MARCELLO, B.Il teatro alla moda. 1722.
 GEMINIANI, F.The Art of Playing on the Violin.London, 1731.
 MATTHESON, J.Kleine General-Bass-Schule.1735.
 MONTECLAIR, M.P. de. Principes de musique.París, 1736.

- BACH, J.S. Vorschriften... des GeneralbassoderAccompagnement. Leipzig, 1738.
- GEMINIANI, F. Rules for Playing in a True Taste on the Violin. London, 1739; 1746.
- QUANTZ, J.J. Versuch einer Anweisung, die Flötetraversièrezuspielen. Berlin, 1752.
- BACH, C.P.E. Versuch über die wahre Art das Clavier zuspielen, I y II. Berlin, 1753, 1762.
- BROWN, H. M. & SADIE, S. Performance Practice, 2 vols. London: The New Grove handbooks in Music, 1989.
- DONINGTON, R. The Interpretation of Early Music. London: Faber & Faber, 1963, 4/1989.
- DONINGTON, R. Baroque Music: Style and Performance. London: Faber Music, 1982.
- FABBRI, P. Monteverdi. Madrid: Turner Ed., 1989
- GRIER, J. La edición crítica de la música. Historia, método y práctica. Madrid: Akal Música, 2008.
- GROUT, D. & PALISCA, C. Historia de la música occidental 1 y 2. Madrid: AlianzaMúsica, 1992.
- REILLY, E.R. Quantz and his Versuch: Three Studies. American Mus Society, Studies and Documents, 5.
- HILL, J.W. La Música Barroca. Madrid: Ediciones Akal, 2008.
- SCHWEITZER, A.J.S. Bach, el músico poeta. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1955.
- STRUNK'S, O. Source readings in music history: The Baroque Era. New York, London: Norton & Company, 1998.
- STRUNK'S, O. Source readings in music history: The late Eighteenth Century. New York, London: Norton & Company, 1998.

Programación Docente de LECTURA A PRIMEIRA VISTA E TRANSPOSICIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Lectura a primeira vista 2 CUADRIMESTREs (V-VI)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	1,5	1,5	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RAFAEL MUÑOZ				RAFAMUNOZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Lectura nas diferentes chaves antigas propias de cada repertorio e de cada instrumento da familia dos ICPRB. Práctica da lectura a primeira vista en tablaturas das distintas épocas e nos distintos instrumentos da familia. Práctica da lectura a primeira vista partes obligato na música de cámara.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Instrumento principal, música de cámara, conxunto, orquestra barroca.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T10, T13
XERAIS	X9, X10, X12, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

	DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Ler a primeira vista cos ICPRB nas chaves de do en terceira, sol en segunda, fa en cuarta con soltura e ler nas chaves de do en cuarta, do en segunda e fa en terceira con solvencia.		T2,T13,X9,X20,X25,EI2, EI4
Domiñar a lectura a primeira vista nos diferentes tipos de tablatura.		T2,T13,X14,X15,X25,EI2, EI4
Domiñar a lectura a primeira vista nos diferentes instrumentos do conxunto de laúdes: soprano, tenor e baixo e nos diferentes repertorios: solo, cámara, consort e baixo continuo.		T2,T7,T13,X9,X15,X20, X25,EI2,EI4
Adaptar todas as competencias musicais propias do curso que se realiza na lectura a primeira vista.		T1,T2,T4,T6,T7,X9,X12, X20,EI4,EI6
Recoñecer os diferentes autores e os diferentes estilos musicais na lectura a primeira vista.		T2,T13,X14,X15,X25

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Chaves	Práctica de lectura en todas as chaves descritas e en todos os instrumentos da familia	6
Os instrumentos	Práctica da lectura nos diferentes instrumentos da familia dos ICPRB	6
Tablatura	Práctica da lectura a primera vista en diferentes tipos de tablatura	6
Técnicas de lectura a primera vista	Desenvolvemento de prácticas e recursos para mellorar a lectura a primera vista	4
	Total de sesiós por cuadrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	18		
Probas/exames	4		

Estudo persoal	40		
Total de sesións por cuadrimestre		15	

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN			
ORDINARIA						
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)						
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	T1,T2,T3,T7,T8, T10,X9,X10,X15, X25	50%			
Exames/exposición traballos	Faranse exames de lectura a vista nos que se valorará o coñecemento dos contidos expostos na materia. Poderán solicitarse traballos escritos sobre algúns aspectos teóricos da materia.	T2,T4,T6,T8,T13, X9,X10,X15,EI2, EI4,EI6	50%			
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..						
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)						
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	T1,T2,T3,T7,T8, T10,X9,X10,X25	50%			
Exames/exposición traballos	Faranse exames de lectura a vista nos que se valorará o coñecemento dos contidos expostos na materia. Poderán solicitarse traballos escritos sobre algúns aspectos teóricos da materia.	T2,T4,T6,T8,T13, X9,X10,EI2,EI4,EI6	50%			
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)						
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberá ser amosado de xeito práctico realizando a lectura a vista de varios fragmentos musicais co instrumento axeitado.	T2,X9,EI2,EI4	60%			
Traballos	Ademais dos traballos propios da asignatura, o profesor poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma.	T2,T4,EI6	40%			
EXTRAORDINARIA						
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberán ser demostrados de xeito práctico realizando a lectura a vista de varios fragmentos musicais co instrumento axeitado.	T1,T2,EI2,EI4	50%			
Traballos	Ademais dos traballos propios da asignatura, a profesora podrá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da misma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T2,T4,X10,EI6	50%			
ERASMUS						
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.						
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.						
7. Alumnado con necesidades educativas especiais						
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS					
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanxe cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.					
8. Bibliografía, materiais e documentos						
Gallwey, T. (2009)..The Inner game of Tennis. Green, B., & Gallwey, T. (1987). The inner game of music. Londres: Pan Books. Gallwey, T. (2013). El juego interior del trabajo. Concentración, movilidad, aprendizaje y placer en el lugar de trabajo. Málaga: Sirio. García, R. (2015). Como preparar con éxito un concierto o audición. Barcelona: Redbook ediciones.						

Programación Docente de NOTACIÓN I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA NOTACIÓN

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	1					Observación
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ				rafamunoz@csmvigo.com				VENRES 10:30-11:30

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento, lectura e transcripción dos diferentes tipos de tablatura para instrumentos de corda pulsada do Renacemento e do Barroco, Órgano, Arpa e Viola da Gamba. Práctica da transcripción inversa (de notación convencional a tablatura). Emprego de programas informáticos para escribir en tablatura.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Ornamentación, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN		COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os diferentes tipos de notación e tablatura existentes para os instrumentos de corda pulsada do Renacemento e o Barroco, Órgano, Arpa e Viola da gamba. Leer con soltura os diferentes sistemas de notación renacentistas e barrocos.		T1,T7,X1,X2,X3,X6,X11,X24,EI1,EI4
Transcribir correctamente obras orixinais escritas en tablatura do repertorio renacentista e barroco para corda pulsada, Órgano, Arpa e Viola da gamba atendendo a tódolos elementos presentes nas mesmas (signos de ornamentación, proporcións, grafías propias de cada autor, etc...)		T1,T3,T6,T13,T15,X1,X3,X11,X13,X24
Realizar a intabulación de obras escritas orixinalmente en notación convencional.		T1,T3,T6,T13,T15,X1,X3,X24
Empregar programas informáticos para escribir en tablatura (Fronimo, Django).		T3,T6,T7,T13,T15,X3,X11,X19,X24
Analizar comparativa e criticamente as diversas fontes entre si. Enfrentarse aos problemas que implica una interpretación histórica. Aplicar os coñecementos teóricos adquiridos en pezas do repertorio renacentista e barroco desenvolvendo a conciencia da importancia das fontes.		T1,T3,T15,X1,X11,X13,X19,X24,X25,EI1,EI2,EI5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Renacemento	Estudo da notación e as tablaturas para Vihuela, Laúde renacentista, Guitarra renacentista, Órgano e Arpa. Transcripción a notación convencional das ditas tablaturas.	16
2. Barroco	Estudo da notación e as tablaturas para Tiorba, Laúde barroco, Arquialaúde, Guitarra barroca e Viola da gamba. Estudo do alfabeto da guitarra barroca. Transcripción a notación convencional das ditas tablaturas.	16
3. Fontes	Estudo dos facsímiles das tablaturas para os instrumentos de corda pulsada do Renacemento e o Barroco, Órgano, Arpa e Viola da Gamba cotexando as similitudes e as diferenzas entre os autores que escriben para un mesmo instrumento.	16
4. Transcripción inversa e novas tecnoloxías	Emprego da tablatura como sistema de escritura para notar obras ou fragmentos escritos en notación convencional Emprego de programas informáticos para escribir en tablatura (Fronimo, Django)	16+16
5. Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	16
Total de sesiós por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	16		16
Exame	2		2
Titorías	2		2
Traballo persoal		62	62
		Total de sesiós por cuadrimestre	82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Exame escrito	Realizarase ao remate do periodo cuadrimestral. O alumno contestará a preguntas teóricas sobre as tablaturas e a notación explicadas no cuadrimestre. O alumno deberá poder transcribir en notación convencional tablaturas renacentistas ou barrocas similares ás traballadas no respectivo cuadrimestre. Tamén fará a transcripción inversa de varios fragmentos.	T13,X1,X3,X11	60%
Avaliación inicial/Traballo persoal	Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) Análise dos informes de avaliação individualizados do curso anterior. b) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación pertinentes por parte do profesorado. Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.	T1,T3,T6,X1,X3,X6, X24,X25	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Proba escrita teórico-práctica	T13,X1,X3,X11	60%
Traballos persoais	Realización de traballos e exercicos escritos persoais	T3,T6,T15,X3,X24, X25	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Proba escrita teórico-práctica	T13,X1,X3,X11	60%
Traballos persoal	Realización de traballos e exercicos escritos persoais	T3,T6,T15,X3,X24, X25	40%
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Proba escrita teórico-práctica	T3,T15,X1,X3,X11	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Os libros facsímiles das publicación existentes de tablatura rena centista e barroca para corda pulsada, Órgano, Arpa e Viola da gamba de autores españoles, italianos, franceses e alemáns. Estudos críticos e trascricións realizadas por diferentes autores de diferentes épocas sobre o material orixinal. Tratados para outros instrumentos de autores da época.

Programación Docente de ORQUESTRA I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORQUESTRA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	IHCF, ICPRB, Viola da gamba, Clave	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso				COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ			RAFAMUNOZ@CSMVIDGO.COM				VENRES 10:30-11:30		

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica nos distintos tipos de agrupacións orquestrais barrocas. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director e o concertino, e a integración no conxunto e os criterios interpretativos históricamente informados, a través dunha aproximación aos diferentes estilos do repertorio orquestral barroco segundo a época e a nación.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Baixo continuo, Conxunto
TRANSVERSAIS	7, 9, 10, 13
XERAIS	2, 3, 7, 8
ESPECÍFICAS	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Valorar a práctica orquestral como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.	T9,T13,X7,X8,EI3,EI8, EI9, EI10
Coñecer e manexar correctamente as indicacións más comúns de dinámica, agóxica, fraseo, articulación, etc. aplicándoas conforme ós diferentes estilos barrocos segundo o período e a nación. Para os instrumentos armónicos, ler con solvencia e realizar un continuo orquestral axeitado: construir correctamente os acordes que se corresponden con cada cifrado, empregando disposicións armónicas axeitadas segundo criterios de estilo e de práctica orquestral; facer unha realización con propiedade, atendendo a os diferentes estilos e épocas; aplicar os recursos propios de cada instrumento armónico no acompañamiento orquestral: baixo seguente, reforzo do baixo e outros rexistros, técnicas de recheo para dar máis ou menos corpo ao tecido orquestral, emprego da percusión e a percusión rítmica nos lugares axeitados, uso consciente e axeitado do número de voces.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Adquirir a destreza instrumental necesaria para fazer fronte ás exigencias do repertorio traballado, con atención especial á afinación, a articulación e a acentuación correcta en relación cos pulsos fortes-débiles e longos-curtos. Demostrar solvencia no emprego da ornamentación e a improvisación en pasaxes que o precisen por razón de estilo. Específicamente para o clave, adquirir a capacidade de conducir e de amalgamar o son da orquestra, prestando atención especial á articulación da liña do baixo.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Desenvolver adecuadamente a lectura a primeira vista co fin de permitir a montaxe fluída das obras de dificultade acorde ao curso.	X2,EI7,EI9
Adquirir un hábito de estudio individual previo á clase que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo. Para os instrumentos armónicos: cifrar sen fallos ou omisións importantes o baixo continuo de cada nova obra, tendo preparado para o primeiro ensaio. Para o clave: ter os dous teclados do instrumento correctamente afinados e co temperamento axeitado, antes do comezo de cada sesión.	T13,X3,X8,EI5,EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A técnica instrumental ao servizo da música de conxunto	Afinación, empaste, precisión rítmica, control do pulso, relaxación, articulación, fraseo, dinámica, agóxica, repentinação, acentuación e anacrusas. Traballo co concepto de tactus e as suas implicacións no discurso musical. A ornamentación escrita e a improvisada. Lectura e realización axeitada do baixo continuo.	TODAS

A práctica orquestral como formación profesional	Reacción e comprensión ante os diferentes xestos do director e do concertino. Análise e interpretación de obras do repertorio orquestral de diferentes períodos e estilos do Barroco. O concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocritica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son orquestral.	TODAS
O traballo en equipo	Traballo gradual do repertorio instrumental. O traballo coa xeneración e a xestión das enerxías grupais. Elección e crítica de versións. Traballo da timbrica e o empaste. Emprego de distintos recursos técnicos para conseguir distintos efectos no mesmo fragmento. Desenvolvemento da capacidade auditiva para permitir o autocontrol permanente da afinación dentro do conxunto. A afinación dos diferentes tipos de acorde, a súa natureza e estrutura e dos diferentes temperamentos históricos. Os planos sonoros e o seu adecuado equilibrio. Os xestos básicos de dirección. A preparación das actuacións públicas.	TODAS
Os hábitos de conducta propios da actividade orquestral	A puntualidade. O respeito ao traballo en equipo, aos compañeiros e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo orquestral. Regras xerais e protocolo de escea. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocritica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica orquestral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	TODAS
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación.	TODAS
Total de sesiones por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Ensaios e concertos	49		49
Traballo persoal		56	56
Total de sesiones por cuatrimestre			105

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Ficha de seguimiento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audición pública	Valoración do resultado colectivo das audiciones e dos concertos públicos realizados durante o cuatrimestre. Valoración da asistencia, actitud, esforzo e aportación individual de cada alumno/a.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro)			
Ficha de seguimiento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audición pública. Lectura a primeira vista.	Valoración do resultado colectivo das audiciones e dos concertos públicos realizados durante o cuatrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a. Interpretación individualmente ou seccionalmente das obras orquestrais propostas para o curso. Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestal axeitado.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
ver avaliación extraordinaria	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audición pública presencial ou telemática. Lectura a primeira vista presencial ou telemática .	Interpretación das obras orquestrais propostas para o cuatrimestre coa plantilla orixinal da orquestra en cada curso académico. Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestal axeitado.	T9,T10,T13,X2,X3,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	80%
Traballo escrito	Entrega dun traballo escrito que versará sobre algunas das obras	X3,X8,EI5	20%

propostas no curso, autor, análise ormal, harmónico e estilístico. O tema concreto deberá ser consensuado co/a director/a da Orquestra.		
ERASMUS		
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.		
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.		
7. Alumnado con necesidades educativas especiais		
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos		

Programación Docente de ICPRB - 2º INSTRUMENTO I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA 2º INSTRUMENTO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	ICPRB
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase
ETCS/ CUADRIMESTRE					1,5	1,5			Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA
	RAFAEL MUÑOZ RODRÍGUEZ								VENRES 10:30-11:30

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Adquisición de destrezas básicas para a interpretación musical cun segundo instrumento. Coñecemento da historia e a organoloxía propias de dito instrumento. Práctica da técnica instrumental e aprendizaxe do repertorio principal de nivel axeitado. Preparación para a interpretación en público.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	ICPRB
TRANSVERSAIS	T1, 3, 6, 13, 15
XERAIS	X1, 3, 6, 8, 11, 13, 21, 24
ESPECÍFICAS	EI 1, 5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN		COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adoptar unha posición axeitada do corpo respecto do instrumento, que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo, antebrazo, pulso, mans, dedos esquerdos sobre o diapason, e dos dereitos sobre as cordas. Traballo específico coa cinta de tela como método de suxección.		T3,T6,X6
Coñecer as características e as posibilidades sonoras e idiomáticas do instrumento para conseguir un perfeccionamento continuo da calidad sonora e saber empregalo na interpretación, dentro das exixencias do nivel.		T3,T6,X6
Coñecer os principais elementos estilísticos e formais do repertorio que se estea a traballar, con especial atención a os ornamentos e a sua execución.		X1,X3,X6,X11
Interpretar un repertorio básico integrado por obras de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade acorde a este nivel.		T3,T6,T13,X3,X6,X11,X13,X21
Conocer e ler con soltura o sistema de notación en tablatura.		T15,X1,X3,X6,X13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Percepción e desenvolvemento das funcións motoras que interveñen na execución dos ICPRB, e da súa adecuada coordinación. Produción do son e pulsación axeitada. Suxeción correcta do instrumento	TODAS
Preparación das obras	Principios xerais da dixitación e o seu desenvolvemento, para expresar coa maior claridade as ideas e os contidos musicais.. Identificación e correcta execución dos símbolos presentes nas tablaturas, con atención especial á ornamentación.	TODAS
Estudo	Adquisición de hábitos de estudio correctos. Selección progresiva en canto ao grao de dificultade de exercicios e obras do repertorio traballado.	TODAS
Interpretación	Interpretación (nas audicións organizadas polo departamento) do repertorio traballado na aula	2
	Total de sesiósns por cuadrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS

Clases prácticas	8,5		8,5
Audicións	2		2
Traballo persoal		34,5	34,5
	Total de sesións por cuatrimestre		45

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Traballo persoal	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe. Valorarase a implicación do alumno e o progresivo desenvolvemento da súa capacidade crítica e autonomía.	T1,T3,T6,T13,T15, X1,X3,X6,X8,X11, X13,X24	70%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T1,T6,T13,X3,X6, X11,X13,X21	30%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

	Ver avaliación ordinaria		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	Ver avaliación extraordinaria		

EXTRAORDINARIA

Audición pública	Interpretar un programa integrado por repertorio solista para un ICPRB, segundo a duración que se indica nos contidos mínimos para cada cuatrimestre. Valoraráse o control técnico do instrumento, a coherencia no estilo interpretativo e en concordancia coa forma e estética das pezas e a capacidade artística e de comunicación.	T3,T13,T15,X3,X6, X11,X13,X21	80%
Traballo escrito	Realizar un traballo proposto polo profesor acerca de aspectos teóricos relacionados co instrumento elegido.	T3,T13,T15,X1,X3	20%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

O profesor terá a disposición do alumnado unha lista de obras orientativas axeitadas para cada instrumento de corda pulsada do renacemento e do Barroco.

Programación Docente de HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	Viola da gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso				COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	-	3	-	-	Idiomas
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTINEZ			SARARUIZ@CSMVG.COM				VENRES 10:30-11:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia da viola da gamba dende o seu orígen no século XV ata a súa desaparición a finais do século XVIII e o seu rexurdimento nos inicios do século XX. Estudo dos autores e o repertorio. Estudo das diferentes escolas históricas da viola e das escolas modernas.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulaos na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T6, T7, T8, T10, T13
XERAIS	X9, X10, X12, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

	DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Entender as diferentes teorías sobre a orixe e evolución do instrumento		T2, T4, T8, X9, X10, X20, EI6
Recoñecer os diferentes estilos compositivos para a viola tanto na parte teórica como a través da escucha		T2, T4, X9, X12, X13, X14, X15, X20, EI6
Coñecer o repertorio solístico, camerístico e de consort en profundidade		T2, T4, X9, X12, X14, X15, X20, EI4, EI6
Coñecer as diferentes escolas de luthería e arquetería e a súa relación co repertorio correspondente		T2, T4, X9, X14, X20, EI4, EI6
Estudar e recoñecer as escolas clásicas e modernas para viola da gamba		T2, T4, X9, X10, X14, X20, X25, EI6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Orixe e evolución	A orixe do instrumento: instrumentos predecesores, desenvolvemento do instrumento ata chegar ao modelo clásico inglés, os diferentes modelos en cada época e país.	3
Repertorio e autores	O repertorio para viola soa. O repertorio para viola solista no século XVI, XVII e XVIII. O repertorio para viola na música de cámara nos séculos XVI, XVII, XVIII. O repertorio para viola no consort nos séculos XVI, XVII, XVIII. O repertorio para viola da gamba no século XX.	10
As escolas	As escolas históricas: Italia, Inglaterra, Francia, Holanda, Alemaña. As escolas modernas: escola francesa, escola hokandesa, escola "Basilensis", escola alemana, escola inglesa, escola italiana, escola americana	2
	Total de sesións por cuatrimestre	15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS

Clases teóricas de desenvolvemento dos contidos	10		
Clases de escucha	3		
Clases de exposición de traballos do alumnado	1		
Traballos individuais		60	
Exames	1		
	16	60	
		Total de horas por cuadri mestre	76

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase a investigación activa, a orixinalidade nos traballos, aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa utuación de 0	T1, T2, T4, T8, T13, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI4, EI6	50%
Exames/exposición trabalos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos trabalos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na caoacidade de transmitir os coñecementos achegados	T1, T2, T4, T8, T10, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI2, EI4, EI6	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase a investigación activa, a orixinalidade nos trabalos, aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa utuación de 0	T1, T2, T4, T8, T13, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI4, EI6	50%
Exames/exposición trabalos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos trabalos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na capacidade de transmitir os coñecementos achegados	T1, T2, T4, T8, T10, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI2, EI4, EI6	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T4, T8, T13, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI4, EI6	60%
Traballos escritos/exposición	Ademais dos traballos propios da asignatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escutas.	T1, T2, T4, T8, T10, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI2, EI4, EI6	40%
EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T4, T8, T13, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI4, EI6	50%
Traballos escritos/exposición	Ademais dos traballos propios da asignatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da misma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escutas.	T1, T2, T4, T8, T10, X9, X10, X12, X14, X15, X20, EI2, EI4, EI6	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Origen e historia da viola: The Early history of the viol, Ian Woodfield.Cambridge Musical Text and Monographs			

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL
Conservatorio Superior de Música de Vigo

CSMV
CONSERVATORIO SUPERIOR
DE MÚSICA DE VIGO

La viola da gamba dalle origine al Rinascimento, Ian Woodfield Edizione italiana a cura di Renato Meuci

The viol, history of an instrument. Anette Otterstedt. Bärenreiter. Kassel, 2002

Life after death: The viola da Gamba in Britain from Purcell to Dolmetsch. Peter Holman. The Boydell Press. London, 2010

Frederick the Great and his musicians. Michael O'Loughlin. Ashgate Books

Marin Marais. S. Milliot, J. de La Gorge. Frayard, 1991.

Repertorio:

Catalogo della musica solistica e cameristica per viola da gamba. Bettina Hoffman. Ed. Lim Antiqua, Lucca 2001.

Thematic Index of Music for viols, online edition. Compiled by Gordon Dodd with revisions and additions by Andrew Ashbee (VdG Society of Great Britain)

Lutería:

La viole de gambe. Luthfi Becker. Dessain et Tolra. Paris, 1982

Musical instruments in the Ashmolean Museum. The complete collection

Programación Docente de LECTURA A PRIMEIRA VISTA E TRANSPOSICIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Lectura a primeira vista 2 CUADRIMESTREs (V-VI)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	Viola da Gamba	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	3	3	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				Venres 9:30-10:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da lectura a primeira vista. Desenvolvemento dos aspectos técnicos, da axilidade e automatismos necesarios para a comprensión e interpretación inmediatas dun texto musical. Práctica da transposición de textos musicais a diferentes tonalidades.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (instrumento principal, música de cámara, concerto-consort, orquestra barroca)
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13, T15
XERAIS	X1, X2, X3, X132, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI7, EI9

3. Obxectivos

	DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Ler a primeira vista coa viola baixo nas chaves de do en terceira, sol en segunda, fa en cuarta con soltura e ler nas chaves de do en cuarta, do en segunda e fa en terceira con solvencia.		X2, X3, X13, X21, EI7, EI9
Domiñar a lectura a primeira vista nos diferentes tipos de tablatura		X2, X3, X13, X21, EI7, EI9
Domiñar a lectura a primeira vista nos diferentes instrumentos do consortium: viola soprano e pardessus de viole, viola tenor, viola baixo e violone en sol e nos diferentes repertorios: solo, cámara, consortium e baixo continuo		T13, X2, X3, X13, X21, EI1, EI2, EI4, EI5, EI7, EI9
Adaptar todas as competencias musicais propias do curso que se realiza na lectura a primeira vista		T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X21, EI1, EI2, EI4, EI5, EI7, EI9
Recoñecer os diferentes autores e as diferentes estilos musicais na lectura a primeira vista		X1, X3, X13, EI1, EI4, EI5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Chaves	Práctica de lectura en todas as chaves descritas e en todos os instrumentos da familia	6
Os instrumentos	Práctica da lectura nos diferentes instrumentos da familia das violas da gamba	6
Tablatura	Práctica da lectura a primeira vista en diferentes tipos de tablatura	6
Técnicas de lectura a primera vista	Desenvolvemento de prácticas e recursos para mellorar a lectura a primeira vista	4
	Total de sesiós por cuadrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Probas/exames	2		2
Estudo persoal	40		40
Total horas por cuadrimestre			57

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballo: valorarase a práctica e o estudo persoal	T1, T15, X2, X24, E11, E14, E15, E17, E19	50%
Exames/exposición traballos	Examen de lectura á vista en diferentes instrumentos da familia das violas da gamba, Nos mesmos valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E19	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase o estudo persoal	T1, T15, X2, X24, E11, E14, E15, E17, E19	50%
Exames/exposición traballos	Examen de lectura á vista en diferentes instrumentos da familia das violas da gamba, Nos mesmos valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E19	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación contínua)			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberá ser amosado de xeito práctico realizando a lectura á vista de varios fragmentos musicais con instrumento axeitado.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E19	60%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asignatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E19	40%
EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia, que deberá ser amosado de xeito práctico realizando a lectura á vista de varios fragmentos musicais con instrumento axeitado.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E19	50%
Traballos	Ademais dos traballos propios da asignatura, a profesora podrá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da misma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E19	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Ver repertorio de Instrumento principal viola da gamba, Conxunto-consort, Baixo continuo axeitado ao nivel			

Programación Docente de PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOXÍA E DIDÁCTICA INSTRUMENTAL 1 CUADRIMESTRE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	VIOLA DA GAMBA	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	Música Antiga							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	SARA RUIZ	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							3		Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB					TITORÍA	
	SARA RUIZ MARTÍNEZ			SARARUIZ@CSMVG.COM					Venres 10:30-11:30	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Dado o carácter práctico desta asignatura todos os coñecementos adquiridos nas outras materias, especialmente as de carácter práctico, son de utilidade directa nesta materia
TRANSVERSAIS	T 1,T 2, T3, T4, T8, T15
XERAIS	X 5, X10, X19, X24,X 25, X26
ESPECÍFICAS	EP 2, EP8,EP 9 - EI 6

3. Obxectivos

	DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer os principais métodos pedagógicos para viola da gamba para poder empregalos na práctica pedagógica		T2, T4, T15, X10, X19,
Impartir clases de viola a un alumno (preferiblemente un neno ou unha nena) baixo a supervisión da profesora ao longo de todo o cuadrimestre		T1, T3, T8, T15, X10, EP2, EP8, EI6
Elaborar un pequeno método propio para principiantes segundo a experiencia co alumno		T1, T2, T8, T15, X19, X26, EP2, EP9
Elaboración dun conxunto de recursos materiais axeitados para un curso ou ciclo do Grao Elemental ou Profesional de Música		T1, T2, T4, T15, X5, X19, EP2, EP8

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Clases prácticas	Impartición de clases a un alumno/a en un nivel de Enseñanzas Elementales ou Profesionales baixo a supervisión e tutorización da profesora	14
Traballo sobre métodos	Descripción dos métodos para viola da gamba. Elaboración dun traballo que comprenda un resumo do contido de todos os métodos para viola da gamba dos séculos XX e XXI	2
Método propio	Elaborar clase a clase un método persoal de iniciación á viola	14
		Total de sesións por cuadrimestre
		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Os métodos de viola: descripción detallada dos métodos existentes na pedagogía da viola e aplicación na nosa práctica: sistematización dos recursos contidos nos ditos métodos	2		2
Traballo do alumno sobre os métodos pedagógicos de viola da gamba		60	60
Clases prácticas tutorizadas: a técnica base na viola da gamba	5		5
Clases prácticas tutorizadas: os recursos para traballar con nenos de entre 8 e 14 anos	5		5

Clases prácticas tutorizadas: a planificación da clase e a secuenciación dos contidos da misma	4		4
Total horas por cuatrimestre			76

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con evaluación continua)			
Prácticas pedagógicas	Asistencia ás clases tutorizadas, capacidade para ensinar, flexibilidade na atención ao alumno, capacidade para atopar recursos pedagóxicos, motivación...	T1, T3, T8, X5, X10, X19, EP2, EP8, EI6,	80%
Traballo teórico	Búsqueda dos métodos, exhaustividade do traballo, profundidad na investigación. Os traballos que contengan fragmentos completos ou parcialmente plaxiados, no se calificarán e farán media coa parte práctica coa calificación de 0.	T1, T3, T8, T15, X25, EP2, EP9	20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliação continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
Prácticas pedagógicas	A mesma que na avaliação ordinaria con evaluación continua	T1, T3, T8, X5, X10, X19, EP2, EP8, EI6	80%
Traballo teórico	A mesma que na avaliação ordinaria con evaluación continua	T1, T3, T8, T15, X25, EP2, EP9	20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Prácticas pedagógicas	O/a alumno/a que perda o dereito á evalución continua terá que presentar unha memoria explicativa dunha actividade similar á proposta nos contidos desta asignatura	T1, T3, T8, X5, X10, X19, EP2, EP8, EI6	40%
Traballo teórico	O/a alumno/a fará un exame sobre os contidos teóricos da materia e presentará o traballo descrito nos contidos da programación que será calificado segundo os mesmos criterios que na evaluación ordinaria	T1, T3, T8, T15, X25, EP2, EP9	60%
EXTRAORDINARIA			
	Ver avaliação alternativa		
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliação informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- 1• Übungen viola da gamba (Salzburgo, 1965). Karl Maria Schwanberger.
- 2• Método completo e progressivo per Viola da gamba, vol.I (Bologna,1998). Paolo Biordi y Vittorio Ghielmi.
- 3• Método completo e progressivo per Viola da gamba, vol. II (Bologna, 2000). Paolo Biordi y Vittorio Ghielmi
- 4• Gambenschule (Viena, 2007). Lorenz Duftschmid.
- 5• Schule für Violoncellisten und Freunde der Viola da Gamba (Berlín, 1928). Paul Grüninger.
- 6• Play the viol. The Complete Guide to Playing the Treble, Tenor, and Bass Viol (New York, 1989). Alison Crum with Sonia Jackson.
- 7• Anthological Method for Viol (Bologna, 2004).Carlo Denti.
- 8• Bass Viola da Gamba Tutor: Paris (Paris, 2007). Jonathan Dunford
- 9• Passamezzo Method for viola da gamba, Treble Viol, Book One. (Nueva York, 2012) Julie Elhard.
- 10• Passamezzo Method for viola da gamba. Tenor viol, Book One, Treble clef version (Nueva York, 2012). Julie Elhard
- 11• Passamezzo Method for viola da gamba. Tenor viol, Book One, alto clef version. (Nueva York, 2012). Julie Elhard
- 12• Passamezzo Method for viola da gamba, Bass Viol, Book One. (Nueva York, 2012) Julie Elhard.
- 13• Passamezzo Method for viola da gamba. Treble viol, Book Two (Nueva York, 2013). Julie Elhard
- 14• Passamezzo Method for viola da gamba, Tenor Viol, Book Two, Treble clef version (Nueva York, 2013) Julie Elhard.
- 15• Passamezzo Method for viola da gamba, Tenor Viol, Book Two, Alto clef version (Nueva York, 2013) Julie Elhard
- 16• Passamezzo Method for viola da gamba, Bass Viol, Book Two (Nueva York, 2013). Julie Elhard
- 17• Passamezzo Method for viola da gamba. Ensemble Music, Book 1 and 2, Treble clef. (Nueva York, 2014). Julie Elhard
- 18• Passamezzo Method for viola da gamba. Ensemble Music, Books 1 and 2, Alto clef. (Nueva York, 2014). Julie Elhard
- 19• Alphabet Soup. A Tablature Primer for Viols (Albany, 1990). Carol Herman

- 20• Melodic and Progressie Exercises for Viola da Gamba (Intermediate/Advanced). Martha Bishop (Atlanta, 1985)
- 21• Viola da Gamba Method for Classroom or Private Study.Martha Bishop (Atlanta, 1988)
- 22• Gambebogen. A Viol Tutor/Ein Gambenbuch. Oliver Rigby Hirsh (Stuttgart, 1993)
- 23• L'Art de jouer la Basse de Viole. Vol I. Pierre Jaquier y Jean Louis Charbonnier (Paris, 1985)
- 24• L'Art de jouer la Basse de Viole. Vol II. Pierre Jaquier y Jean Louis Charbonnier
- 25• Jouer et apprendre la Viole de Gamba Heugel Charbonnier
- 26• The Golden Viol. Method for the Tenor Viola da gamba. Volume 1^a.Grace Feldman
- 27• 50 Renaissance & Baroque Standards with variants, examples & advice for playing & improvising on any instrument. A collection of ostinato basses, songs and dances os the Renaissance & Baroque circulating in publications and manuscript in many countries. FUZEAU Boquet/Pascale/Rebours/Gerard.
- 28• Upon a Ground: Improvisation on Ostinato Basses from the Sixteenth to the Eighteenth Centuries Edition Walhall Erhardt, Martin/Trans.Milo Machover
- 29• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 1 Grace Note Press.Grace Feldman
- 30• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 2 Half Position & Shifting Grace Note Press Grace Feldman
- 31• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 3 Sightreading Grace Note Press Grace Feldman
- 32• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 4 Alto & Tenor Clefs Grace Note Press. Grace Feldman
- 33• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 5.Double Stops & Chording.Grace Note Press.Grace Feldman
- 34• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 6.Tablature & Lyra Viol. Grace Note Press.Grace Feldman
- 35• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 7A. Renaissance Ornamentation. Grace Note Press.Grace Feldman
- 36• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol.7B.Renaissance Ornamentation.Grace Note Press.Grace Feldman
- 37• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol.8A.French Ornamentation & Style.Grace Note Press.Grace Feldman
- 38• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol. 8B.Italian and English Ornamentation & Style.Grace Note Press.Grace Feldman
- 39• The Golden Viol, Method for the Bass Viola da Gamba, Vol.9. Continuo.Grace Note Press. Grace Feldman
- 40• The Golden Viol, Method for the Tenor Viola da Gamba, Vol.1A.Grace Note Press.Grace Feldman
- 41• The Golden Viol, Method for the Tenor Viola da Gamba, Vol.1B.Grace Note Press.Grace Feldman
- 42• The Golden Viol, The Treble Sings, Music for Treble Viol for the Intermediate to the Advanced Player.Grace Note Press.Grace Feldman.
- 43• Handbook for Composing for the Viola da Gamba.Yukimi Kambe.Yukii Kambe
- 44 • Die Kunst des Fidelspiels.Book 1, Technique and Music. InGerman. Method for 6 string vielle.Moseler.Konrad Lechner
- 45• Schule fur Alt-Tenor-Gambe.Moeck.Helmut Monkemeyer
- 46• Schule fur Sopran-Gambe. Moeck. Helmut Monkemeyer
- 47• Schule fur Tenor-Bass-Gambe.Moeck.Helmut Monkemeyer
- 48• Die Quintfidel Heft 1.Moeck.Helmut Monkemeyer
- 49• Die Quintfidel Heft 2.Moeck.Helmut Monkemeyer
- 50• Die Quintfidel Heft 3.Moeck.Helmut Monkemeyer
- 51• Die Quintfidel Heft 4.Moeck.Helmut Monkemeyer
- 52• The New Bass Viol Technique: Progressive Exercises, Beginning through Advanced (a reqorking of Bass Viol, Technique, PRB No.ED001, now out of print).PRB.Margaret Panofsky
- 53• Viol Player, Bass Viol Book 1 (Includes CD at 415 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 54• Viol Player, Bass Viol Book 1 (Includes CD at 440 Hz). Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 55• Viol Player, Bass Viol Book 2 (Includes CD at 415 Hz). Rondo Publishing. Jacqui Robertson-Wade
- 56• Viol Player, Bass Viol Book 2 (Includes CD at 440 Hz). Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 57• Viol Player, Bass Viol Book 3 (Includes CD at 415 Hz). Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 58• Viol Player, Bass Viol Book 3 (Includes CD at 440 Hz). Rondo Publishing. Jacqui Robertson-Wade
- 59• Viol Player, Tenor Viol Book 1 (Includes CD at 415 Hz). Rondo Publishing. Jacqui Robertson-Wade
- 60• Viol Player, Tenor Viol Book 1 (Includes CD at 440 Hz). Rondo Publishing. Jacqui Robertson-Wade
- 61• Viol Player, Tenor Viol Book 2 (Includes CD at 415 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 62• Viol Player, Tenor Viol Book 2 (Includes CD at 440 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 63• Viol Player, Tenor Viol Book 3 (Includes 2 CDs at 415 Hz & 440 Hz).Rondo Publishing. Jacqui Robertson-Wade
- 64• Viol Player, Treble Viol Book 1 (Includes CD at 415 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 65• Viol Player, Treble Viol Book 1 (Includes CD at 440 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 66• Viol Player, Treble Viol Book 2 (Includes CD at 415 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 67• Viol Player, Treble Viol Book 2 (Includes CD at 440 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 68• Viol Player, Treble Viol Book 3 (Includes 2 CDs at 415 Hz & 440 Hz).Rondo Publishing.Jacqui Robertson-Wade
- 69• Repertoire of the Viola da Gamba Dojo, Book 3.John Mark Rozendaal
- 70• Baroque String Playing for Ingenious Learners.Judy Tarling
- 71• Gambenübung, vol. I . August Wenzinger (Basilea, 1935)
- 72• Gambenübung, vol. II. August Wenzinger (Basilea, 1938)
- 73• Handbook of French Baroque Viol Technique. John Hsu (New York, 1982)
- 74• L'arte di suonare la viola da gamba. Bettina Hoffmann (Florencia, 2015)

Programación Docente de VIOLA DA GAMBA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO PRINCIPAL VIOLA DA GAMBA, 8 CUADRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	Viola da Gamba
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	10	10	10	10	12	Idiomas
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA
	SARA RUIZ MARTÍNEZ				SARARUIZ@CSMVIGO.COM				Venres 10:30-11.30

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento e perfeccionamento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas do instrumento, así como dos hábitos de estudo. Coñecemento dos diferentes criterios interpretativos que conduzan á interpretación do repertorio más representativo con valoración crítica, estilo propio e madurez creativa, así como a súa aplicación práctica na interpretación en público
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 Ver a listaxe de competencias e a súa descripción no Decreto 171/2016, do 24 de novembro

3. Obxectivos

	DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
	Adquirir e facer propios recursos técnicos para abordar con solvencia o repertorio para viola da gamba	T2, T3, T13, T15, X6, X8, X21, EI4, X24
	Interpretar diferentes obras do Renacemento, do Barroco e do Preclasicismo segundo os criterios tomados dos tratados históricos	T2, T13, X1, X6, X8, X11, X21, EI1, EI2, EI6
	Expresar o discurso musical atendendo aos criterios interpretativos retóricamente informados	T2, T3, T13, T15, T17, X1, X11, X21, EI1, EI4, EI5, EI10
	Desenvolver a autonomía interpretativa e a capacidade creativa	T3, T6, T13, T15, X6, X8, X21, EI2, EI5, EI10, X3, X13, EI1, EI4, EI6
	Desenvolver a capacidade de análise das obras a interpretar	T2, T15, X1, X11, EI2, EI4, EI5, EI6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica instrumental	Traballo do son, ampliación da resonancia, do rango dinámico, da proxección y da emisión de armónicos Técnica de arco: técnica base da producción do son: peso do brazo, mano relaxada, dedos flexibles, dedo corazón como conector do peso e do contacto coa corda, uso adecuado do pulgar Estudo dos golpes de arco específicos como o spicatto ou saltillo Desenvolvemento das posibilidades de articulación e fraseado Técnica de mano esquerda: mano relaxada, uso adecuado do pulgar, traballo no "petit manche", tratamiento melódico e polifónico do mango, traballo para adquirir destreza na mano esquerda a través de exercicios específicos e pasaxes concretos de obras Técnicas de relaxación, control postural e respiración	14
Estilo	Lectura e estudo das fontes específicas más relevantes e a súa aplicación creativa á práctica interpretativa	14

	Comprensión dos diferentes criterios interpretativos nas diferentes épocas en cuanto ao fraseo, á articulación, á forma musical, ao tempo, á dinámica, á agóxica, á retórica, aos recursos tímbricos e sonoros do instrumento Traballo sobre os ornamentos propios de cada época	
Interpretación	Traballo sobre un programa musical con obras axeitadas ao nivel que se interpretará ao final do cuadri mestre en formato concerto Desenvolvemento da capacidade artística e dos medios de expresión co instrumento Mellora da capacidade de concentración, do control da tensión física e da respiración Traballo para mellorar a capacidade interpretativa nas actuación públicas. Traballo específico sobre o desenvolvemento da autonomía musical	14
Audicións e concertos	Participación nas audicións organizadas polo departamento, nas audicións internas da clase e nos concertos finais do curso Emprego da tensión propia da exposición ao público para mellorar as habilidades interpretativas e de comunicación Desenvolvemento do espírito crítico e da crítica construtiva na autoavaliación e na avaliação dos demais	2
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación	
Total de sesións por cuadri mestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases de técnica e interpretación presenciais ou telemáticas (segundo a actividade lectiva presencial, semi-presencial e/ou non presencial)	1,5 semanal		22
Práctica individual/Estudo persoal		28 h semanais	420
Concertos e audicións públicos	3 h/cuadrim		3
Concerto- recital fin de cuadri mestre	1 hora/cuadrim		1
"Klassestunde" o audiciónes internas	3 h cuatrimestrais		3
Exames de técnica	2 h/ cuatrim		2
Total de horas por cuadri mestre			451

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudio, a actitude xeral, e o desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, EI2	30%
Avaliación inicial-Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarse unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo. Para superar a asignatura, o alumno terá que traballar ao longo do curso ao menos dúas obras de gran formato dos estilos francés e alemán e unha obra de gran formato o dúas de pequeno formato dos estilos italiano e inglés.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	70%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	Traballo persoal: valorarase a progresión na mellora do alumno, a capacidade de traballo e esforzo, a constancia no estudio, actitude xeral, eo desenvolvemento na capacidade crítica e na autonomía do alumno	T1, T2, T3, T6, T15, X8, X24, EI2	30%
Avaliación inicial- Audicións-concertos-exámes de técnica	Realizarse unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa. Audicións e concertos: valorarase a capacidade comunicativa e artística do alumno nas súas interpretacións, o dominio técnico nas obras a interpretar, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	70%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	75%

Traballo teórico	Segundo cada caso concreto, o profesor podrá solicitar a realización dun traballo teórico sobre a música do recital que abrangue análisis armónico, formal, retórico, estilístico. O alumno terá que acadar a nota mínima de 5 no traballo para poder facer media coa nota do recital..	T1, T2, T15, X11, X13, X24, EI6.	25%
EXTRAORDINARIA			
Recital público	Interpretación de un recital-concerto cun programa de dificultade adecuada ao nivel.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10	
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Repertorio orientativo por cursos			
Curso primero:			
<ul style="list-style-type: none"> - Una obra del repertorio de los maestros franceses del siglo XVI (de Machy, Du Buisson, Hotman...) - Dos obras de repertorio lyra-viol (Hume, Playford...) - Una obra de disminuciones italianas (Rognoni, Dalla Casa, Selma y Salaverde) (Ancor che col partire facile per la viola bastarda) - Una suite de M. Marais contenido al menos cinco danzas y una pieza de carácter (suite en mi menor, II livre de Piéces de viole, Tombeau pour Mr. de Saint Colombe) - Sonata BWV 1027 en sol mayor de J.S. Bach - dos Divisions de Simpson - Suite I de Forqueray - Dos piezas a solo de K.F.Abel 			
Curso segundo:			
<ul style="list-style-type: none"> - Dos obras de repertorio lyra-viol (Hume, Playford...) - Una sonata de estilo pregalante- empfindsamer Stil (Sonata en Do Mayor CPE Bach, Lidl...) - dos Suites de autores franceses contemporáneos o posteriores a Marais (C. d'Hervelois, R. Marais, Capus...) - Sonata BWV 1028 en Re mayor de JS Bach - Suite II de Forqueray - Divisions de Simpson, Henry Butler - una suite de Marais de al menos cinco danzas y una pieza de carácter (Suite en la menor III livre de Piéces de viole, Grand Ballet) - Repertorio de disminuciones (Rognono, Dalla Casa...) - Sonata a solo en re mayor de G.Ph. Telemann - Una suite o sonata de autores alemanes sibglo XVII (Schenk, Kühnel) - Dos piezas de Mr. de Saint Colombe "le fils" 			
Curso tercero:			
<ul style="list-style-type: none"> -Concierto solista con orquesta: Telemann, Graun - Sonata en sol menor de C.Ph.E. Bach - C.Fr. Abel cuatro piezas a solo en re menor - Piezas inglesas en Tablatura (Hume, Playford...) - Suite III de A. Forqueray - Sonata BWV 1029 en Sol menor de JS Bach - Repertorio de disminuciones italianas (Ancor che col partire difficile per la viola bastarda) - Una sonata de autores alemanes (Schenk, Kühnel) - Suite en la mayor Couperin - Dos piezas de Mr. de Saint Colombe 			
Curso cuarto:			
<ul style="list-style-type: none"> -Division en mi menor Simpson -Una obra de maestros franceses del siglo XVII (Demachy, Hotman, Du Buisson) - Sonata en re mayor de C.Ph.E. Bach - Suite IV o V de Forqueray 			

Conservatorio Superior de Música de Vigo

- Suite "d'un gout étranger" de M.Marais
- Suite en mi menor de Fr. Couperin
- Una transcripción de una suite-sonata-partita de JS Bach
- Repertorio de disminuciones italianas
- Una suite del Premier livre de Pièces de viole de Marais
- Una sonata de J. Graun

BAIXO CONTINUO I-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA BAIXO CONTINUO

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1:30H
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2	2	2	2	2			Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO				veronica_mangana@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Realización do baixo continuo de diferentes épocas e autores. Coñecemento e emprego dos distintos sistemas de cifrado e técnicas de acompañamiento e ornamentación emplegadas. Realización de liñas de baixo continuo seguindo os diferentes criterios estilísticos e estéticos. Tratados da época. Lectura á vista.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecimentos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa cos contidos de outras disciplinas específicas do itinerario, tales como o repertorio para clave e os idiomas aplicados. Está tamén relacionada de maneira propedéutica con contidos da disciplina de Música de cámara.
TRANSVERSAIS	T2, T3, T7, T9, T13, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X10, X11, X12, X13, X15, X21, X22
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Interpretar a regra da oitava en todas las tonalidades correctamente	T2, T13, T10, T15 X1, X2, X3, X6, X8, X11, X12, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9
2. Desenvolver a capacidade de lectura de manuscritos e fac-similes	T2, T5, T13, T16 X1, X2, X3, X6, X11, X12, X13, X15, X22 EI1, EI2, EI4, EI5, EI7
3. Coñecer as diferenzas estilísticas e os tratados principais de baixo continuo para clave	T2, T5, T13, T14, T16 X1, X3, X11, X12, X13, X15, X21, X22 EI2, EI3, EI5, EI6
4. Practicar a ornamentación e a improvisación no baixo continuo	T9, T10, T13, T15, T16 X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10
5. Desenvolver a lectura á vista de baixos e pezas escritas co acompañamento de baixo continuo	T2, T3, T7, T13 X2, X3, X6, X8, X13, X22 EI3, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Regra da oitava en todas las tonalidades e posicións	TODAS
Dandrieu	Estudo progresivo das táboas (libro completo)	TODAS

M.Corrette	Exercicios á primeira vista	TODAS
Estilo italiano	Práctica do estilo "pieno"	TODAS
BC alemán	Cifrados e características	TODAS
Baixos ostinatos	Improvisación de variacións rítmico-melódicas sobre danzas de ciaccona, folía, romanesca, pasacaille, passamezzo antico, canon.	TODAS
Total de sesiones por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teórico- prácticas .Proposta de lectura de varios tratados en diversos idiomas. Supervisión da información teórica aportada polo alumnado. Terminoloxía específica. Definicións e cifrados. Actividades avaliadoras prácticas: realización de B.C.	30	30	60
Traballo Pessoal (Tempo de estudo individual do alumno) Autoanálise do estudo e da interpretación. Mellora de hábitos de estudo. Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.	30	30	60
Exame :Proba práctica de realización de baixo continuo.	2		2
Total de sesiones por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con evaluación continua)			
Exame	Valorarase o dominio técnico, conducción das voces, concentración, ornamentación e capacidade artística na realización do baixo contínuo Valorarase a facilidade na lectura á vista	T13 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10	50%
Traballo persoal	1- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2- Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T2, T3, T7, T9, T10, T13, T15 X8, X10	50%
Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	Práctico de baixo continuo.	T13 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10	50%
Traballo persoal	1- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% Valorarase a lectura á vista 2- Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T2, T3, T7, T9, T10, T13, T15 X8, X10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame e traballo escrito	Exame práctico de BC e táboas de Dandrieu.	T2, T3, T5, T7, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1,X2,X3,X6, X8, X10,X11,X12, X13, X15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame e traballo escrito	Presentación dun programa de baixo continuo compuestu dunha obra de cada tema da programación. Asemade, farase unha selección de táboas de Dandrieu para ser avaliadas.	T2, T3, T5, T7, T9, T10, T13, T14, T15, T16	100%

		X1,X2,X3,X6, X8, X10,X11,X12,X13,X 15, X21, X22 EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10	
--	--	---	--

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estrangeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliação informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiales

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanxe cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

ITALIA:

- AGAZZARI AGOSTINO, *Del sonare sopra il basso con tutti li stromenti e dell'uso loro nel conserto*. Siena, 1607.
 BIANCIARDI FRANCESCO, *Breve regola per imparar a sonare sopra il Basso*. Siena, 1607
 BISMANTOVA BARTOLOMEO, *Compendio musicale*, Ferrara, 1677
 GASPARINI FRANCESCO, *L'Armonico pratico al Cimbalo*. Venezia, 1708.
 GEMINIANI FRANCESCO, *The Art of Accompaniment, or a new and well digested Method to learn to perform the Thorough Bass*, Op. XI. London, 1754.
 PASQUALI NICOLÒ, *Thorough bass made easy or practical rules for finding and applying its various chords With little trouble*. London, R, Bremner, 1757.
 PENNA LORENZO, *Li primi albori musicali*. Bologna, 1684.
 TONELLI ANTONIO, *Realización del Bajo Continuo del Op. V de Arcangelo Corelli*. MS Mus. F1174, Modena, Biblioteca Estense, s.d.
 VIADANA LODOVICO DA, Prefacio, "Cento Concerti ecclesiastici". Venezia, 1602.

FRANCIA:

- BOYVIN JACQUES, *Traité abregé D'accompagnement pour l'Orgue et pour le Clavessin*. Paris, Ballard, 1700.
 CORRETTE MICHEL, *Le Maître de Clavecin pour l'accompagnement du clavecin*. Paris, 1753.
 D'ANDRIEU JEAN FRANÇOIS, *Principes de l'Accompagnement du Clavecin*. Paris, 1718.
 D'ANGLEBERT JEAN HENRY, *Principes de l'Accompagnement*, en "Premier Livre de Pièces de Clavecin", Paris, 1689.
 DELAIR DENIS, *Nouveau Traité D'accompagnement pour le Théorbe et le Clavessin*, Paris, 1690.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, *Principes D'Accompagnement*, in "Traité de l'Harmonie, Reduite à ses principes naturel", Paris, Ballard, 1722.
 RAMEAU JEAN-PHILIPPE, *Dissertation sur les différentes méthodes de l'accompagnement*, Paris, 1732.
 SAINT-LAMBERT MICHEL DE, *Noveau Traité de l'Accompagnement du Clavecin, de l'Orgue*, Paris, Ballard, 1707.

ALEMANIA:

- BACH CARL PHILIPP EMANUEL, *Versuch über die Wahre Art das Clavier zu spielen*, Berlin, Henning, 1762.
 HEINICHEN JOHANN DAVID, *Der Generalbaß in Composition*, Dresden, 1728.
 MARPURG FRIEDRICH, *Hanbuch bey dem General-Baß und der Composition*, Berlin Haude et Spener, 1755-58.
 MATTHESON JOHANN, *Grosse General-Baß Schule*, Hamburg, Kißners, 1719
 MUFFAT GEORG, *Regulae Concentus Partiturae*, Wien, 1699.
 NIEDT FRIEDRICH E., *Musikalische Handleitung oder [...] den Generalbaß [...]*, Hamburg, 1700.
 QUANTZ JOHANN J., *Versuch eine Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*, Berlin, 1752.
 TELEMAN GEORG Ph., *Singe-, Spiel- und Generalbaß-Übungen*, Hamburg, 1733.
 TÜRCK DANIEL GOTTLÖB, *Kurze Anweisung zum Generalbaß-spielen*, Leipzig-Halle, 1791.
 WERCKMEISTER ANDREAS, *Die nothwendigsten Anmerckungen und Regeln wie der Bassus Continuus, oder Generalbaß wohl könne tractiret werden*, Aschersleben, 1698.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

- TORRES JOSÉ DE, *Reglas generales de acompañar*, Madrid, 1736

TEXTOS MODERNOS:

- ARNOLD THOMAS, *The Art of accompaniment from a Thorough-Bass as practised in the XVII and The XVIII Centuries*, London, Humprhey Milford, 1931; New York, 1965.
 BUELOW GEORGE, *Thorough-bass accompaniment according to Johann David Heinichen*, Berkley, 1966.
 CHRISTENSEN JESPER BØJE, *Les Fondements de la Basse Continue au XVIIIè siècle* Bärenreiter, 1992. (Traducido del alemán al inglés y francés)
 MORAND MARTIAL, *Basse-chiffrée*, Vol. 1 y 2 (Internet)
 MORRIS R. OWEN, *Harmony at the Keyboard*, Oxford University Press, 1933.
 WILLIAMS PETER, *Figured bass accompaniment*, Edinburgh, University Press, 1970

-

Programación Docente de HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA HISTORIA DOS INSTRUMENTOS

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	Seleccionar opción							TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUATRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase
ETCS/ CUATRIMESTRE	-	-	-	-	-	3	-	-	Idiomas
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO				veronica_mangana@csmvigo.com				

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento da historia do clavecín dende o seu orígen ata o seu declive e o seu rexurdimento nos inicios do século XX. Estudo dos autores e o repertorio.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T10, T13, T14, T15, T16, T17
XERAIS	
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI5, EI6, EI9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Entender as variantes tipolóxicas do instrumento segundo os países e os períodos históricos	T1, T5, T14, T16 X8, X9, X10, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X22, X24, X25, X26 EI6
Recoñecer os diferentes estilos compositivos para clavecín tanto na parte teórica como a través da escucha	T2 X1, X4, X9, X11, X12, X14, X15, X17, X18, X20, X26 EI6
Coñecer un repertorio solístico e camerístico básico e variado para clavecín	T2, T14, T16 X1, X8, X9, X10, X11, X12, X13, X17, X18, X20, X25, X26 EI1, EI6, EI9
Distinguir as diferentes escolas constructivas e a súa influencia na interpretación	T2, T4, T8, T14, T16 X8, X9, X10, X14, X15, X16, X18, X20, X25

	EI5, EI6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Orix e evolución	A orixe do instrumento: instrumentos predecesores e desenvolvemento do instrumento.	3
Repertorio e autores	O repertorio para clavecín solístico e de conxunto a través dos séculos.	6
As escolas	As diferentes escolas constructivas.	2
Total de sesiós por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases teóricas de desenvolvemento dos contidos	11		
Clases de escucha	3		
Clases de exposición de traballos dos alumnos	1		
Traballos individuais		60	
Exames	1		
Total de horas por cuadrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase a investigación activa, a orixinalidade nos traballos, aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa untuación de 0	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%
Exames/exposición trabalhos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na caoacidade de transmitir os coñecementos achegados	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

	AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)		
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarase a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarase a investigación activa, a orixinalidade nos traballos, aquilos traballos nos que se detecte anacos total o parcialmente plaxiados non serán calificados e contarán na media coa untuación de 0	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%
Exames/exposición trabalhos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na caoacidade de transmitir os coñecementos achegados	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, EI1, EI2, EI4, EI6,	60%
Exames	Ademais dos traballos propios da asinatura, poderanse solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula..	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	40%
EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T14, T15, T16, T17 X8, X9, X10, X11, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26, EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%
Exames	Ademais dos traballos propios da asinatura, poderanse solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da misma, especialmente da parte práctica traballada na aula como as escutas.	T8, X1, X9, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X20, X26 EI1, EI2, EI4, EI6, EI9	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiales			
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Andrés, R. (1995). Diccionario de instrumentos musicales: De Píndaro a J. S. Bach: Barcelona: Bibliograf Arroman, J. S. y Lescat, P. (2002). Méthodes et Traités: Clavecin, France 1600-1800. Courlay: Anne Fuzeau Classique Hoover, C. A. (1969): Harpsichords and Clavichords. Washington: Smithsonian Institution Press Hubbard (1965). Three Centuries of Harpsichord Makong. Cambridge: Harvard University Press Marcuse, S. (1975). A survey of musical instruments. New York: Harper & Row Sadie, S. (1984). The New Grove Dictionary of Musical Instruments. London: Macmillan			

Programación Docente de LECTURA A PRIMEIRA VISTA E TRANSPOSICIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Lectura á primeira vista 2 CUATRIMESTRES (V-VI)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	CLAVE	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	
CUATRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUATRIMESTRE	-	-	-	-	3	3	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB					TUTORÍA	
	¡Error! Marcador no definido.VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO			veronica_mangana@csmvigo.com					¡Error! Marcador no definido.JUEVES de 15:00 a 16:00	

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Lectura nas diferentes chaves antigas propias de cada repertorio. Lectura de fac-similes. Lectura á primeira vista de fragmentos de distintos estilos e transposición á tonalidades cercanas. Lectura de fragmentos polifónicos procedentes doutras formacións instrumentais.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (Instrumento principal, Música de cámara, Orquestra)
TRANSVERSAIS	T2, T3, T6, T13, T15
XERAIS	
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI5, EI7, EI9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Ler con soltura nas diferentes chaves simultaneamente	T2, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI5, EI7, EI9
Domiñar a lectura á primeira vista fac-similes e manuscritos de diferentes épocas e estilos	T2, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI1, EI4, EI5, EI7
Amosar soltura na lectura de fragmentos vogais e instrumentais polifónicos	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9
Adaptar todas as competencias musicais propias do curso que se realiza na lectura á primeira vista	T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9
Recoñecer os diferentes autores e as diferentes estilos musicais na lectura á primeira vista	T2, T13, T16 X4, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Chaves	Práctica de lectura en todas as chaves	6
Os fac-similes e manuscritos	Lectura de partituras dos autores más salientables por países	6
¡Error! Marcador no definido.	Lectura de partituras escritas para agrupacións instrumentais e vogais	6
Técnicas de lectura á primeira vista	Desenvolvemento de prácticas e recursos para mellorar a lectura á primeira vista	4
	Total de sesións por cuatrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	18		
Probas/exames	4		
Estudo persoal	40		
	Total de sesións por cuadrimestre		15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con evaluación continua)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarse a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarse o estudo persoal	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 E12, E14, E15, E17, E19	50%
Exames/exposición traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 E12, E14, E15, E17, E19	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Asistencia: Valorarse a asistencia e participación activa nas clases Traballos: valorarse o estudo persoal	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 E12, E14, E15, E17, E19	50%
Exames/exposición traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 E12, E14, E15, E17, E19	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	Valorarse o coñecemento dos contidos descritos na materia	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 E12, E14, E15, E17,	60%

		EI9	
Exames	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da misma.	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	40%
EXTRAORDINARIA			
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	50%
Exames	Ademais dos traballos propios da asinatura, a profesora poderá solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da misma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T2, T3, T6, T13, T15 X2, X3, X4, X9, X11, X12, X13, X14, X15, X21 EI2, EI4, EI5, EI7, EI9	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
8. Bibliografía, materiais e documentos			
Gallwey, T. (2009)..The Inner game of Tennis. Green, B., & Gallwey, T. (1987). The inner game of music. Londres: Pan Books. Gallwey, T. (2013). El juego interior del trabajo. Concentración, movilidad, aprendizaje y placer en el lugar de trabajo. Málaga: Sirio. García, R. (2015). Como preparar con éxito un concierto o audición. Barcelona: Redbook ediciones.			

Programación Docente de METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA METODOLOXÍA DA INVESTIGACIÓN 2 CUATRIMESTRES

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA: CLAVE
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO									XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA	
	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO				veronica_mangana@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Fundamentos de heurística relativos á busca, definición e localización das fontes da música. Técnicas específicas de estudio e de hermenéutica. Manexo de recursos bibliográficos, ferramentas de consulta e fontes diversas (literarias, musicais, iconográficas, de tradición oral, sonoras, etc.).
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T 1, T 2, T 3, T 4, I5, T8, T14
XERAIS	X10, X13, X18, X 25, X26
ESPECÍFICAS	EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Análise e tipos de metodoloxías.	T1, T2, T3, T4, T14 X13, X25, X26 EI6
Preparación para elaborar un traballo de investigación. Promover as capacidades metodolóxicas que permitan o desenvolvemento de concepción da idea de investigación e desenvolvemento do marco teórico ata a formulación de hipóteses ou preguntas de investigación.	T1, T2, T3, T4, T8, T14 X13, X18, X25, X26 EI6
Coñecer a estrutura e contido dun traballo académico fin de estudos.	T2, T4, T8, T14 X13, X18, X25, X26 EI6
Manexar os diferentes rexistros de escritura académica e coñecer os diferentes sistemas de citación	T2, T3, T4, T5, T8, T14 X13, X18, X25, X26 EI6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Sobre a túa investigación e a metodoloxía no teu TFE	Ferramentas para a correcta elaboración do abstract, índice, obxecto de estudio, obxectivos, estado da cuestión, marco teórico, xustificación, preguntas de investigación. Aplicación das diferentes metodoloxías de investigación no TFE	. 15
Metodoloxías na investigación	Estudo das diferentes metodoloxías na investigación musicolóxica. Investigación artística.	
A cuestión formal	Traballo sobre sistemas de citación na investigación musical	
Escritura en la investigación	Traballo sobre redacción e ortotipografía, redacción de reseñas e dos diferentes tipos de artículos e de rexistros no ámbito da difusión musical e da musicoloxía	
Ponencias e presentacións	Práctica de ponencias en público: recursos para o diseño e comunicación nas presentacións.	
	Total de sesións por cuatrimestre	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	15		15
Traballo persoal		64	64
Tutorías	2		2
	Total de sesións por cuadri mestre		15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	<p>Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.</p> <p>Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.</p>	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 EI6	40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 EI6	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	<p>Valorearse a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.</p> <p>Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.</p>	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 EI6	40%
Traballo teórico	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valorarase a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 EI6	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	O alumno/a que perda o dereito á evaluación continua terá que presentar unha memoria dunha actividad similar á proposta nos contidos desta asignatura	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 EI6	40%
	O alumno/a fará un exame cos contidos da materia e presentar o traballos descritos nos contidos e serán calificados segundo os mesmos criterios que na evaluación ordinaria	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 EI6	60%
EXTRAORDINARIA			
	ver avaliación alternativa	T 1, T 2, T3, T4, t5, T8, T14 X10, X13, X18, X 25, X26 EI6	100%
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Bell, Judith, (2002). Cómo hacer tu primer trabajo de investigación: Guía para investigadores en educación y ciencias sociales. Barcelona: Gedisa.
- Blaxter, L., Hughes, C. y Tight, M. (2001). Cómo se hace una investigación. Barcelona: Gedisa.
- Chiantore et all (2018). Escribir sobre Música. Barcelona: Musikeon Books.
- Gómez Muntané, M. C. (2006). Campos, temas y metodologías de la investigación relacionada con las artes: algunas reflexiones sobre el caso de la musicología. En Bases para un debate sobre investigación artística, Ministerio de Educación y Ciencia.
- González García, Juana Ma; León Mejía, Ana y Peñalba Sotorriño, Mercedes (2014). Cómo escribir un Trabajo de Fin de Grado: algunas experiencias y consejos prácticos. Madrid: Editorial Síntesis.
- Kosslyn, Stephen M. (2007) Clever and to the point. 8 Psychological Principles for Compelling Power Point Presentations. Oxford University Press.
- López Cano, R. (2012). "Cómo hacer una comunicación, ponencia o paper y no morir en el intento". Colección de instrumentos para la investigación musical, 1, Sociedad de Etnomusicología.
- López-Cano, Rubén; San Cristóbal Opazo, Úrsula (2014). Investigación artística en música. Problemas, métodos, experiencias y modelos. Barcelona: ESMUC. Disponible en www.esmuc.cat/content/download/.../Investigación%20artística%20en%20música.pdf
- Torres Ripa, Javier (ed.) (2013) Manual de estilo Chicago-Deusto. Bilbao: Universidad de Deusto.
- Sánchez Upegui, A. A. (2011). Manual de redacción académica e investigativa: cómo escribir, evaluar y publicar artículos. Medellín: Católica del Norte Fundación Universitaria.
- Zaldívar Gracia, Álvaro (2008). "Investigar desde el arte". Anales de la Real Academia Canaria de Bellas Artes de San Miguel Arcángel, 1, 57-64.

Programación Docente de TÉCNICAS DE CONTROL EMOCIONAL E CORPORAL

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Técnicas de control emocional e corporal 1 CUATRIMESTRE (IV)

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO	
CUATRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUATRIMESTRE	-	-	-	2	-	-	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TUTORÍA	
	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO				veronica_mangana@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Técnicas de control emocional e corporal dirixidas á práctica instrumental.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os estipulados na normativa vixente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas materias prácticas específicas do itinerario (instrumento principal, música de cámara)
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15
XERAIS	X8, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI4, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Coñecer as diferentes técnicas de control emocional e corporal e iniciarse na súa práctica	T2, T11, T13 X8, X24, X25 EI4, EI10
Adquirir conciencia da importancia da respiración e do bo uso do corpo para conseguir unha técnica instrumental eficiente	T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25 EI4, EI10
Crear táboas persoais e individualizadas de exercicios de quecemento, de estiramientos para antes e despois da práctica, de relaxación para situacións de estrés e de concentración	T1, T2, T3, T6, T11, T13 X8, X21, X24 EI4, EI10
Facerse consciente dos posibles problemas corporais ou emocionais e avanzar na eficiencia na búsqueda de solucións	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24 EI4, EI6, EI10
Mellorar na práctica instrumental grazas ao desenvolvemento das técnicas coñecidas na materia	T2, T3, T6, T13, T15 X8, X21, X24, X25 EI4, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnicas de control: teoría e práctica	Descripción das diferentes técnicas: loga, Pilates, técnica Alexander, Feldenkrais, meditación, mindfulness... Posta en práctica e iniciación a cada unha delas a través de exemplos gráficos.	7
Táboas de exercizos	Información e descripción dos posibles exercizos de quecemento, estiramientos e de relaxación Aplicación das diferentes técnicas en rutinas de quecemento e estiramientos para a práctica instrumental e de relaxación ante o estrés	3
Bibliografía recomendada e traballos individuais	Exposición de bibliografía recomendada para ampliar a información. Traballo por parte do alumno dalgúns dos libros recomendados e exposicións públicas dos ditos traballos	3

Práctica co instrumento	Búsqueda dos posibles problemas físicos ou técnicos e proposta de soluciones	2
		15
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clase teórica sobre as diferentes técnicas	2		
Clases práctica sobre o ioga/Pilates/ Alexander/Feldenkreis/mindfulness/meditación/control de estrés	16		
Práctica de estiramientos/quecemento	4		
Traballos individuais/Exposición	4	60	
Práctica co instrumento propio	4		
Exposición de bibliografía recomendada	2		
Total de sesións por cuatrimestre			15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con evaluación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia: Valorarse a asistencia e participación activa nas clases. Terase en conta a capacidade de acadar os obxectivos nas propias clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25 EI4, EI6, EI10	50%
Traballos	Nos exames valorarase o coñecemento dos contidos expostos na materia Na exposición dos traballos individuais valorarase a capacidade comunicativa e a autonomía na caoacidade de transmitir os coñecementos achegados	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25 EI4, EI6, EI10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Asistencia e traballo individual	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25 EI4, EI6, EI10	50%
Exames/exposición traballos	Ver avaliación ordinaria con avaliación continua	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25 EI4, EI6, EI10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exames	O alumno con perda da evaluación continua terá que relaizar un examen co contido da materia	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25 EI4, EI6, EI10	60%
Exames	Ademais dos traballos propios da asignatura, poderánse solicitar mais traballos relacionados coa materia e cos contidos da mesma, especialmente da parte práctica traballada na aula.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25	40%

		EI4, EI6, EI10				
EXTRAORDINARIA						
Exames	Valorarase o coñecemento dos contidos descritos na materia	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25 EI4, EI6, EI10	50%			
Exames	Ademais dos traballos propios da materia, poderánse solicitar mais traballos relacionados coa materia e os contidos da misma, especialmente da parte práctica traballada na aula	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15 X8, X21, X24, X25X8, X21, X24, X25 EI4, EI6, EI10	50%			
ERASMUS						
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.						
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.						
7. Alumnado con necesidades educativas especiales						
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS					
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.					
8. Bibliografía, materiais e documentos						
Green, B/Gallwey, T.(1986)The inner game of music. Pan books Gallwey, T. (1974) The inner game of tennis Conable, B. (2012). Lo que todo músico tiene que saber sobre el cuerpo.Editorial Laertes. García, R. (2015). Cómo preparer con éxito un concierto o audición. Manon troppo López de la Llave, A. Y Pérez-Llantada, M.C. (2005). Psicología para intérpretes artísticos. Thomson. Madrid. Sardá, E. (2003): En forma. Ejercicios para músicos. Paidós. Ajuriaguerra, J. Ontogenésis de la postura. Yo y el Otro. Psicomotricidad. Revista de estudios y experiencias. Nº 45: 19-29. Madrid: CITAP, 1993. Alexander, Gerda. La Eutonía. Paidós. Barcelona, 1998. Bernstein, D.A. y Borkovec, T.D. Progressive Relaxation Training: a manual for the helping professions. Champaign. ILL: Research Press, 1973. Calais Germain, Blandine (2004). Anatomía para el Movimiento (tomo IV: El gesto respiratorio). Conti, Gabriela (2007). Afinando las emociones Ed. Dunker. Drake, Jonathan. Postura sana. Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1992. Dalía Cirujeda, G. (2004). Cómo superar la ansiedad escénica en músicos. Ediciones mundimúsica. Madrid. García, R. (2017). Entrenamiento mental para músicos. Ma non troppo Klöppel (2005). Ejercitación mental para músicos. Idea Books Labrador, F. J. El estrés: Nuevas técnicas para su control. Madrid: Temas de hoy, 1992. Labrador, F. J et al. Manual de técnicas de modificación y terapia de conducta. Pirámide, Madrid, 1993. Lapassade G. La Bioenergética. Ed Granica. Barcelona, 1978. Lowen A. Bioenergética. Ed. Diana. México, 1991. Richard Brennan. El Manual de la Técnica Alexander. Paidotribo, 1991..Richard Craze. La Técnica Alexander. Paidotribo, 1999. Speads, Carola, H. ABC de la respiración. Edaf. Madrid, 1980.						

Programación Docente de ORNAMENTACIÓN I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORNAMENTACIÓN I-II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	ICPRB, CLAVE	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	1					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	¡Error! Marcador no definido.				veronica_mangana@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII. Teoría e práctica sobre a aplicación de certos conceptos interpretativos a partir destas fontes. Teoría e práctica da improvisación e ornamentación da música antiga.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Interpretación da música antiga, Lectura a primeira vista, Fontes históricas
TRANSVERSAIS	T 1, 3, 6, 7, 13, 15
XERAIS	X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25
ESPECÍFICAS	EI 1, 2, 4, 5.

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Estudar a importancia das diferencias entre información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita.	T3, T6, T13, T15 X1, X2, X3, X11, X13, X24, X25 EI1, EI4, EI5
Definición con criterios históricos de conceptos: variación, glosa, paso, ornamento, cadencia e improvisación.	T6, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X25 EI1, EI4, EI5
Análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII relativa á interpretación da música desde o seu uso ornamental do seu tempo.	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X15 EI1, EI2, EI4, EI5
Practica, co instrumento do alumno, de diferentes recursos interpretativos derivados da análise e estudo das fontes de tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	T1, T3, T6, T7, T13, T15 X1, X2, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 EI1, EI2, EI4, EI5

Practica, co instrumento do alumno, de improvisación baseada en diferentes estilos e estéticas do Renacemento e do Barroco.

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓN S
Información musical. Texto e intertexto	Información musical escrita, información musical abreviada e información musical non escrita pero implícita Texto literal contra o subtexto. Intertextualidade da información musical.	16 (TODAS)
Escolas / Nacións Interpretativas	Ornamentación segundo as diferentes escolas	16
Tratados dos séculos XVI, XVII e XVIII	Estilos propios e estilos compartidos. Diferenzas e coincidencias na nomenclatura.	16
Definición con criterios históricos de conceptos interpretativos	Variación, glosa, paso, ornamento, cadencia e improvisación.	16
Práctica interpretativa.	Traducións á notación moderna. Ornamento e contexto. Improvisación e contexto.	16
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas presenciais	16		16
Audición presencial	2		2
Tutorías presenciais	2		2
Trabajo persoal		62	62
Total de sesións por cuadrimestre			82

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Trabajo persoal	<p>Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.</p> <p>Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.</p>	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	40%
Audicions e traballo escrito	<p>No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental.</p> <p>Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.</p>	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Trabajo persoal	<p>Valorarase a asistencia continuada ás clases, a progresión na mellora do alumno, a actitud activa e intensa nos ensaios e clases, a capacidade de traballo, o desenvolvemento na capacidade crítica e poñer en práctica os conceptos adquiridos na clase.</p> <p>Valoración das capacidades adquiridas conforme a superación das distintas fases do traballo co repertorio seleccionado. Calificación dos traballos ou exercicios semanais solicitados.</p>	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	40%
Audicions e traballo escrito	<p>No concerto e audicións, valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental.</p> <p>Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por outros autores. Valoración da calidade e o interese do traballo de investigación documental.</p>	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Trabajo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas	T 1, 3, 6, 7, 13,	60%

	realizados por otros autores. Valoración da calidad e o interese do trabalho de investigación documental.	15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	
Audicóns e traballo escrito	Valoraranse o dominio técnico nas obras a interpretar, a capacidade artística e comunicativa, o coñecemento e posta en práctica do estilo interpretativo e ornamental.	T 1, 3, 6, 7, 13, 15 X 1, 2, 3, 6, 11, 13, 19, 24, 25 EI 1, 2, 4, 5.	40%

EXTRAORDINARIA

Traballo escrito	Entregar un traballo sobre algún tema determinado previamente. Valoraráse a capacidade crítica do alumno no uso das fontes e estudos sobre as mesmas realizados por otros autores. Valoración da calidad e o interese do trabajo de investigación documental.	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X19, X24, X25 EI2, EI4, EI5	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vigentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Tratados e Estudos

- ORTIZ Diego, Tratado de golasas sobre cláusulas...Roma, 1553
- SANTA MARÍA Tomás, arte de tañer fantasia...Valladolid, 1565
- ERIG Richard Erig/ GUTMANN Veronika. Italienische Diminutionen Zürich. Amadeus.1979
- BASSANO Giovanni Ricercate, passaggi et cadentie
- TARTINI, Giuseppe L'arte del arco (1748)
- KREUZER Rodolphe 40 Etudes ou Caprices pour le Violon
- VIRGILIANO, Aurelio Il dolcimelo d'Aurelio Virgiliano (1600 c.)
- GEMINIANI, Francesco The art of playing on the violin (1751)
- GEMINIANI Francesco A Treatise of good Taste London (1749)
- TARTINI Giuseppe Traité des agrémens (1771)
- MERSENNE, Marin Harmonie universelle (1636)
- TESSARINI Carlo Gramatica di Musica Opera I. Roma (1741)
- MOZART, Leopold Méthode raisonnée pour apprendre à jouer du viol.(1770)
- L'ABBÉ, Le Fils Principes de violon pour apprendre le doigté (1772)
- CORRETTE, Michel L'art de se perfectionner (1782)
- BUELLOW Georg: A History of Baroque Music (Indiana University Press, 2004)
- BOYDEN David The History of Violin playing: From its Origins to 1761 (Clarendon, 1990)
- BUKOFZER Manfred La Música en la época Barroca: de Monteverdi a Bach (Alianza, 2002)
- GARDINER John E. La Música en el Castillo del Cielo. Un Retrato de J. S. Bach (Acantilado, 2015)
- HOLMAN Peter Four and Twenty Fiddlers: the Violin at English Court 1540-1690 (Oxford, 1995)
- STOWELL Robin The Cambridge Companion to the Violin (Cambridge, 1992)
- TARLING Judy The Weapons of Rhetoric (Corda Music, 2005)
- TARLING Judy Baroque String Playing 'for ingenious learners' revised ed. 2013
- ARTUSI, G.M. L'arte del contrapunto. 1598.
- CACCINI, G. Le Nuove Musiche. Florencia, 1602.
- CACCINI, G. Nuovemusiche e nuova maniera di scriverle. Florencia, 1602.

- MONTEVERDI, C.Qinto Libro di Madrigale. 1605.
- ANTEGNATI, C.L'Antegnata. Venecia, 1608.
- ANTEGNATI, C. Arte organica. Brescia, 1608.
- BANCHIERI, A. Conclusioni nel suono dell'organo. Venecia, 1609.
- PRAETORIUS, M.SyntagmaMusicum.Wittenberg I, Wolfenbüttell-III, 1615-1619.
- FRESCOBALDI, G.Primo Libro delleToccate. Roma,1615; II 1616.
- CORREA DE ARAUXO, F.Facultad Orgánica. Alcalá, 1626.
- MERSENNE, M. Traité de l'HarmonieUniverselle. Paris, 1636-37.
- DREXEL, J.Rhetoricacaelestis., Antwerpen, 1636.
- DESCARTES, R.Les passions de l'âme. Paris, 1649.
- KIRCHER, A. Musurgiauniversallis. Roma 1650.
- LORENTE, A. El porqué de la música. Alcalá de Henares, 1672.
- LOCKE, M.Melothesia or Certain Rules for Playing upon a Continued Bass. London, 1673.
- SANZ, G.Instrucción de música sobre guitarra. 1674; II, 1697.
- MACE, Th.Musick'sMonument. London, 1676.
- MUFFAT, G.Armonico Tributo. Salzburg, 1682.
- NASSARRE, P.Fragmentos musicales. Zaragoza, 1683.
- D'ANGLEBERT, J.D.Principes de l'Accompagnement du clavecin (del PremièreLivre de Pièces du clavecin). 1689.
- LOULIÉ, E. Elements ou Principes de Musique.,Paris, 1696.
- SAINT-LAMBERT, M.Les Principes du clavecin.Paris, 1697.
- KUHNAU, J.Der MusikalischeQuacksalber.Dresden, 1700.
- HOTTETERRE, J.Principes de la Flutetraversière. Paris, 1708.
- COUPERIN, F.L'Art de toucher le clavecin. Paris, 1716.
- HOTTETERRE, J.M.L'Art de preluder. Paris 1719.
- MARCELLO, B.Il teatro alla moda. 1722.
- GEMINIANI, F.The Art of Playing on the Violin.London, 1731.
- MATTHESON, J.Kleine General-Bass-Schule.1735.
- MONTECLAIR, M.P. de. Principes de musique.Paris, 1736.
- BACH, J.S. Vorschriften... des GeneralbassoderAccompagnement. Leipzig, 1738.
- GEMINIANI, F. Rules for Playing in a True Taste on the Violin. London, 1739; 1746.
- QUANTZ, J.J.Versuch einerAnweisung, die Flötetraversièrezuspielen. Berlin, 1752.
- BACH, C.P.E.Versuch über die wahre Art das Clavier zuspielen, I y II.Berlin, 1753, 1762.
- BROWN, H. M. & SADIE, S.Performance Practice, 2 vols. London: The New Grove handbooks in Music, 1989.
- DONINGTON, R.The Interpretation of Early Music. London: Faber & Faber, 1963, 4/1989.
- DONINGTON, R.Baroque Music: Style and Performance.London: Faber Music, 1982.
- FABBRI, P.Monteverdi. Madrid: Turner Ed., 1989
- GRIER, J. La edición crítica de la música. Historia, método y práctica. Madrid: Akal Música, 2008.
- GROUT, D. & PALISCA, C.Historia de la música occidental 1 y 2. Madrid: AlianzaMúsica, 1992.
- REILLY, E.R. Quantz and his Versuch: Three Studies. American Mus Society, Studies and Documents, 5.
- HILL, J.W. La Música Barroca. Madrid: Ediciones Akal, 2008.
- SCHWEITZER, A.J.S. Bach, el músico poeta. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1955.
- STRUNK'S, O.Source readings in music history: The Baroque Era. New York, London: Norton & Company, 1998.
- STRUNK'S, O.Source readings in music history: The late Eighteenth Century.New York, London: Norton &Company, 1998.

INSTRUMENTO CLAVE I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CLAVE I-VIII

ESPECIALIDAD	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUIZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADORA DA	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	V I	Horas de clase	1:30H
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9	9	9	10	10	10	1 2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO				veronica_mangana@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación clavecinística, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior. Realizarase unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de materias.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
XERAIS	X1, X2, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

	DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente		T3, T13, T15, T17 X1, X6, X8, X11, X13, X15, X17 EI1, EI2, EI4, EI5
2. Desenvolver una boa articulación e producción do son		T6, T13 X6, X8, X9, X13, X21, X24 EI1, EI2, EI4, EI5
3. Desenvolver hábitos de estudio e técnicos saudables		T1, T3, T6, T15 X2, X6, X8 EI4, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Técnica	Escalas e exercicios de independencia de dedos	TODAS
Virxinalistas	1 obra a elixir entre J.Bull, Morley, P.Philips, M.Peerson, W.Byrd, Sweelinck, Farnaby, Gibbons	TODAS
Música francesa	1 suite dun autor francés L/F.Couperin, Balbastre, Forqueray, Rameau, Royer,Duphly, D'Anglebert	TODAS
Estilo italiano/ ibérico	1 obra de G.Frescobaldi, Cabezón, Seixas, Albero, Martín y Coll	TODAS
Música alemana	1 obra ou suite completa de J.S.Bach, Froberger, Buxtehude, Böhm, Fischer	TODAS
Estilo clásico/ Empfisamkeit	1 sonata completa de Scarlatti, C.P.E.Bach, Soler,J.Haydn	TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		15

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS

	PRESENCIAIS		
Clases prácticas	30		270
Audicións ou exames	2		4
Traballo persoal	253		253
Total de sesións por cuatrimestre		15	

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de 3 obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	50%
Traballo persoal semanal	1- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2- Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame ou audición	Valoranse o dominio técnico, interpretación e capacidade artística nun programa de 3 obras de diferentes estilos en cada cuatrimestre.	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	50%
Traballo persoal semanal	1- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2- Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T1, T2, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X8, X24	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Presentación do programa proporcionado no curso	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Presentación do programa proporcionado no curso	T2, T3, T6, T13, T15, T17 X2, X3, X6, X8, X13, X21 EI1, EI2, EI4, EI5, EI10	100%
ERASMUS			

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

J. S. BACH
I Suites Francesas BWV 812-817
II Suites Inglesas BWV 806-811

- El Clave Bien Temperado (Libros 1 y 2) BWV 846-893
- Tocatas BWV 910-916
- Partitas BWV 825-830
- Concierto Italiano BWV 971
- Obertura Francesa BWV 831
- Fantasías, Fantasía cromática BWV 903, Capriccio BWV 993
- Duetos BWV 802-805
- Variaciones Goldberg BWV 988

AUTORES IBÉRICOS DEL SIGLO XVI-XVII

- A. de Cabezón (Obras de música para tecla, arpa y vihuela)
- F. Correa de Arauxo (Facultad Orgánica)
- M. R. Coelho (Flores de Música)

VIRGINALISTAS INGLESES

- Fitzwilliam Virginal Book (Byrd, Bull, Gibbons, Farnaby...)
- My Ladye Nevells Book (Byrd)

AUTORES DEL SIGLO XVII

- D. Buxtehude (Suites, Variaciones)
- J. J. Froberger (Suites, Tocatas, Fantasías, Capricci, Piezas libres...)
- J. Kuhnau (Sonatas Bíblicas)
- M. Weckmann (Suites, Tocatas...)
- G. Muffat (Passacaglia)
- J. C. Kerll (Tocatas, Canzonas, Passacaglia)
- L. Couperin (Préludes non mensurés, Suites)
- J. Ch. de Chambonnières (Pièces pour clavecin)
- J.-H. D'Anglebert (Pièces de clavecin)

AUTORES ITALIANOS DEL SIGLO XVII

- Frescobaldi (Tocatas y Partitas, Canzonas, Ricercare, Fantasías, Capricci)
- M. Rossi (Tocatas)
- C. Merulo (Tocatas, Ricercari, Canzoni)
- A. Scarlatti (Tocatas)

AUTORES FRANCESSES DEL SIGLO XVIII

- J.-Ph. Rameau (Pièces de clavecin)
- F. Couperin (Pièces de clavecin)
- J. F. Dandrieu (Pièces de clavecin)
- P. Royer (Pièces de clavecin)
- G. Le Roux (Pièces de clavecin)
- J. B. Forqueray (Pièces de clavecin)
- F. Dagincourt (Pièces de clavecin)
- J. Duphly (Pièces de clavecin)

AUTORES ESPAÑOLES DEL SIGLO XVIII

- D. Scarlatti (Sonatas)
- A. Soler (Sonatas)
- M. B. de Nebra (Sonatas)
- S. de Albero (Sonatas)

AUTORES PRECLÁSICOS

- C.P.E. Bach (Sonatas Prusianas, Würtemberg, Fantasías)
- W. F. Bach (Polonesas, Fantasías, Sonatas)
- Haydn (Sonatas)

AUTORES DEL SIGLO XX

- M. de Falla (Concerto, Retablo de Maese Pedro)
- B. Martinu (Deux Pièces, Sonate, Deux Impromptus)
- G. Ligeti (Passacaglia ungherese, Hungarian Rock, Continuum)

FONTES HISTÓRICAS I-II

Esinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA FONTES HISTÓRICAS I-II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	FORMACIÓN INSTRUMENTAL COMPLEMENTARIA								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2							Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO				Veronica_mangana@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Consecución das ferramentas necesarias para atopar, ler e interpretar os fundamentos historicistas que avalen a interpretación do repertorio no instrumento. Aplicación en partituras representativas de conceptos aprendidos. Desenvolvemento do espírito crítico sobre interpretacións actuais do repertorio da época. Consecución de autonomía interpretativa.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa cos contidos de outras disciplinas teóricas do itinerario.
TRANSVERSAIS	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16
XERAIS	X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6

3. Obxectivos

	DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Estudo de fontes musicográficas e literarias		T2, T4, T5, T6, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 EI2
2. Coñecer os criterios interpretativos da música renacentista, barroca e preclásica a través dos tratados		T2, T5, T7, T8, T9, T13, T14, T16 X1, X2, X3, X12, X13 EI, EI5, EI6
3. Análise comparativa e crítica das fontes.		T2, T3, T4, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI2, EI4, EI5, EI6
4. Adquirir criterios propios de interpretación mediante a análise das fontes históricas		T2, T3, T4, T5, T6, T8, T13, T14, T15, T16 X1, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
I	Fontes desde la Antigüedad hasta el siglo XV	2
II	Teoría do renacemento	4
III	Fontes do barroco	6
Total de sesiós por cuatrimestre		12

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS

Clases teóricas	Exposición dos temas	30		60
Clases prácticas	Análise de textos e aplicación das teorías interpretativas		15	
Traballo persoal	Lectura e comentario dos textos proporcionados		15	
Total de sesións por cuatrimestre				15

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
1ºC-Comentarios de texto 2ºC-Exposición oral Exame	1ºC-Entrega dos comentarios de textos propuestos e relationalos coas ideas musicais e estéticas pertinentes. 2ºC- Exposición dun traballo sobre un tratado orixinal do instrumento que se está a cursar. Teórico sobre os temas	1ºC 40% +60% exame 2ºC 40% + 60% exame	100%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	Teórico sobre os temas.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI2, EI4, EI5, EI6	60%
Resumo dos textos	-Entrega dos comentarios de textos propuestos e relationalos coas ideas musicais e estéticas pertinentes.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI2, EI4, EI5, EI6	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame e traballo escrito	1.Exame dos temas. 2.Presentación dun traballo escrito sobre un tratado histórico da nosa especialidade instrumental. Consultar coa profesora.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI2, EI4, EI5, EI6	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame e traballo escrito	1.Exame dos temas. 2.Presentación dun traballo escrito sobre un tratado histórico da nosa especialidade instrumental. Consultar coa profesora.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T13, T14, T15, T16 X1, X2, X3, X8, X10, X12, X13 EI1, EI2, EI4, EI5, EI6	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiales

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

- Agricola, Martin, (1529) *Musica instrumentalis Deudschi*, Wittemberg.
- Bach, Carl Philipp Emanuel (1762), *Versuch über die wahre Art, das Clavier zu Spielen*, Berlin.
- Bovicelli, Giovanni Battista (1594), *Regole, Passaggi di musica*, Giacomo Vincenti, Venecia.
- Corrette, Michel (1739), *Méthode pour apprendre aisement à jouer de la Flûte Traversiere*, Brooklyn NY, 1970.
- Couperin, François (1717), *L'Art de toucher le Clavecin*. París.
- De La Barre, Michel (1702), prefacio a *Pièces pour la flûte traversière*, Spes, 1980.
- De Lusse (1760), *L'Art de la Flûte Traversière*, Minkoff, 1973.
- Devienne, François (1794), *Nouvelle Méthode Théorique et Pratique Pour la Flute*, SPES, Florencia.
- Diruta, Girolamo (1593-1609), *Il Transilvano* (Venecia), Forni, Bologna.
- Freillon Poncein, J.P. (1700), *La véritable manière d'apprendre à jouer en perfection du hautbois, de la flûte et du flageolet*, Minkoff Reprints.
- Ganassi, Silvestro (1535), *Opera Intitulata Fontegara*, Bologna, Forni, 1969
- Hotteterre, Jacques (1719), *L'Art de Preluder sur la Flûte Traversière*, Zurfluh.
- Loulié, Etienne (1696) *Eléments ou Principes de musique*, C. Ballard, París.
- Lorenzoni, Antonio (1779), *Saggio per ben suonare il flauto traverso*, Forni.
- Mahaut, Antoine (1759), *Nouvelle Méthode*, Minkoff.
- Matthysz, P. & Wind, T. (1644), *Der goden fluit-hemel: Amsterdam 1644*, Stimu, 1993.
- Mersenne, M. (1636), *Harmonie universelle: contenant la théorie et la pratique de la musique* (Paris, 1636). Editions du centre national de la recherche scientifique, 1975.
- Bang Mather, Betty (1973), *Interpretation of French Music from 1675 to 1775*, McGinnis & Marx (New York).
- Bukofzer, Manfred (2002) *La música en la época barroca*, Alianza.
- Mozart, Leopold (1756), *Versuch einer gründlichen Violinschule*, Augsburg.
- Ortiz, Diego (1553), *Tratado de glosas sobre clausulas y otros generos de punto en la musica de violones* (Roma, 1553), Bärenreiter.
- Praetorius, Michael (1618), *Syntagma Musicum*, Wolfenbüttel.
- Quanz, Johann Joachim (1752), *Versuch einer Anweisung die Flöte Traversiere zu spielen*. El tratado de Quantz apareció en alemán y francés. El facsímil de la edición francesa es publicado por Zurfluh (París). Trad. inglesa de E. Reilly (2001) *On Playing the Flute* Faber and Faber, Londres.
- Rousseau, Jean-Jacques (1768), *Diccionario De Música*, Akal, 2007.
- Saint-Lambert, Michel de (1702), *Les Principes du Clavecin*, Amsterdan: Etienne Roger.
- Tosi, Pier F., Johann F. Agricola, Erwin R. Jacobi, *Anleitung Zur Singkunst* (1757): *Zusammen mit dem Italienischen Original*. Celle: Moeck, 1966.
- Tromlitz, Johann Georg (1791), *The Virtuoso Flute Player* (1791), Cambridge, 1991.
- Virdung, Sebastian (1511), *Musica Getutscht* (Basel), Bärenreiter-Verlag, 1931.
- Vanderhagen, Amand, *Nouvelle Méthode de Flute* (1799), SPES, 1984.
- Virgiliiano, Aurelio, *Il dolcimelo*, Studio per Ed. Scelte, 1979

Programación Docente do Traballo Fin de Estudos (Clave)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA TFE Viola da Gamba

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	TFE							TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	Música Antiga							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Sara Ruiz
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	-	-	5	5	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	Sara Ruiz Martínez				sararuiz@csmvigo.com				
	Verónica Mangana Izquierdo				veronica_mangana@csmvigo.com				
	Pavel Amilcar Ayala Bendixen				amilcarpavel@csmvigo.com				
	Rafael Muñoz Rodríguez				rafamunoz@csmvigo.com				

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Interpretación dun concerto público con elaboración e defensa dun traballo académico que podrá versar sobre diversos aspectos do repertorio elixido, do seu instrumento ou calquera otra temática relacionada coa especialidade e itinerario.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias cursadas con anterioridade
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T8, T14, T15, T16
XERAIS	X2, X3, X5, X6, X7, X8, X10, X13, X21, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI8, EI10

3. Obxectivos

	DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
	Interpretación dun recital público de entre 45 e 70 minutos cun descanso opcional non computable que non supere os 15 minutos.	T3, T15, X2, X3, X6, X7, X8, X13, X21
	Defensa dun traballo académico (TA) que poderá versar sobre diversos aspectos do repertorio elixido, do seu instrumento ou calquera outra temática relacionada coa especialidade e itinerario.	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T14, T15, X10, X25

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Preparación do programa de concerto	Aprobación do programa de concerto seguirá o procedemento xeral descrito na ORDE do 21 de novembro de 2016 pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Música en desenvolvemento do Decreto 163/2015, así como tamén o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente para o curso académico actual.	
	O programa de concerto poderá ser monográfico ou estar integrado por pezas de diferentes estilos.	
	O alumno ou alumna poderá incluír no seu programa de concerto pezas de música de cámara. Para a interpretación destas obras o alumno presentará os seus propios instrumentistas acompañantes.	
	O programa de concerto poderá ser interpretado parcial ou completamente de memoria.	
	Segundo o ORDE do 21 de novembro de 2016 Artigo 37. previamente o/a titor/a do alumnado, deberá achegar informe individualizado ao Tribunal do TFE en relación ao desenvolvemento do proxecto e cantas outras circunstancias considere significativas ou relevantes para a correcta avaliación do TFE.	
2. Recital público	O programa de concerto terá carácter público e será dunha duración de entre 45 e 70 minutos, cun descanso opcional non computable que non supere os 15 minutos.	
	A realización do programa de man correrá a cargo do/a alumno/a. Convén que conteña portada (indicando o nome do alumno, dos colaboradores e do titor/a), currículo do alumno e colaboradores, repertorio, e notas ao programa.	
	Respecto das copias a entregar das partituras do programa de concerto, seguirase o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente no curso académico.	

3. Elaboración do trabalho académico (TA)	<p>Aprobación da proposta do Trabajo académico (TA) seguirá o procedemento xeral descrito na ORDE do 21 de novembro de 2016 pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Música en desenvolvemento do Decreto 163/2015, así como tamén o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente para o curso académico actual.</p> <p>A temática do TA será de libre elección do alumnado coa aprobación do tutor/a, se ben terá que ter relación co itinerario e gardar unha relación co recital. A extensión mínima do trabalho (excluído portada, resumo, bibliografía e anexos) será de vinte páxinas en tamaño DIN-A 4 a doble cara, con letra Arial 11 puntos a espazo de 1,5 e marxes de 3 cm.</p> <p>O trabalho deberá desenvolverse cando menos as seguintes seccións:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Portada (debe conter todos os datos identificativos: Título, Autor, Titor/a, Curso académico, Especialidade-Itinerario, Logo oficial do Conservatorio) • Resumo/Abstract (dous idiomas, un deles inglés) • Índice • Introdución (obxecto de estudio, xustificación do tema, estado da cuestión, obxectivos, hipótese (de ser o caso) ou preguntas de investigación e metodoloxía) • Corpo do trabalho (organizado en capítulos, se é o caso) • Conclusíons • Bibliografía • Anexos documentais (opcional)
	<p>Respecto das características e número de exemplares a entregar do TA, seguirase o recollido no <i>Protocolo do TFE</i> vixente no curso académico.</p>
4. Exposición e defensa do TA	<p>A exposición e defensa pública do TA non excederá no seu conxunto os 30 minutos de duración.</p>
	<p>Ao remate da exposición (que non excederá os 20 minutos) o Tribunal poderá manter un debate co/a alumno/a sobre aquellas cuestións referidas ao contido do TA que os seus membros consideren oportunas. O debate non excederá os 10 minutos.</p>
	<p>Poderase facer uso de software para apoiar a presentación, no que se pode incluír audio e vídeo se é necesario. Do mesmo xeito, tamén se pode apoiar a presentación coa interpretacións de exemplos ou pasaxes co instrumento.</p>

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Tutorías individuais: orientación e seguimento da preparación do recital e da elaboración do TA . (Teranse en conta as sesións adicadas aos ensaios co/a clavecinista acompañante, de ser o caso).	Variable, dependendo do número de sesións de tutorías realizadas		6 - 20
Recital: interpretación pública ante tribunal do programa de concerto presentado.	2		
Exposición e defensa do TA: presentación e defensa da memoria do trabalho académico elaborado.	1		
Traballo persoal: comprenderá <ul style="list-style-type: none"> • o estudo do programa de concerto presentado • a pescada e a análise crítica das fontes de información para o desenvolvemento da temática do TA, a redacción da memoria e a preparación da exposición, empregando as ferramentas de software de edición e presentación axeitadas. 		277 - 291	277 - 291
Total de horas			300

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
Na sesión de cualificación posterior á interpretación do programa de concerto e á defensa do TA , seguiranse os criterios expostos no artigo 37.5 e 37.6 da ORDE do 21 de novembro de 2016. A acta final incluirá un informe do Tribunal. Para tal efecto, seguirase o modelo de rúbrica aprobado na CCP no curso académico vixente.			
Elaboración, exposición e defensa da memoria do TFE (Traballo Académico)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Orixinalidade do obxecto de estudo e rigor na metodoloxía empregada. Aproximación ao obxecto de estudo desde unha perspectiva científica, performativa, histórica ou pedagógica. Interese dos resultados e /ou conclusións achegadas. 2. Corrección ortográfica, claridade na redacción do texto, coherencia na estruturación, rigor no manexo e uso das fontes bibliográficas e do sistema de citas empregado. 3. Claridade e orixinalidade na exposición pública: estruturación axeitada, coherencia entre o contido da exposición e o corpo do TA, uso de ferramentas de apoio e/ou interpretación propia de exemplos musicais. Claridade e calidade nas respostas ás preguntas do tribunal. 	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T14, T15, X10, X25	20%

Recital	<p>1. Interpretación pública do programa de concerto amosando o necesario control teórico do instrumento. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1. Dificultade do repertorio presentado. 1.2. Dominio instrumental: control postural, limpeza e claridade do son, proxección do son, control do timbre, control da respiración e da emisión. <p>2. Interpretación pública do programa de concerto amosando un estilo interpretativo coherente e concordante coa forma e estética de cada obra. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Capacidad para deducir a información non escrita na partitura referente a ritmo, tempi, dinámicas, agóxicas, articulación, fraseado, ornamentación e planos sonoros. Capacidad para aplicar dítos parámetros na interpretación, con fidelidade ao estilo segundo a tradición interpretativa históricamente informada. Fidelidade a os aspectos interpretativos inherentes á forma e estética musical. 2.2. De ser o caso, no repertorio de cámara ou con orquesta: unificación de criterios musicais e artísticos entre os membros da agrupación. <p>3. Amosar as capacidades necesarias para a interpretación en público. Aplicarase dun modo xeral para todo o recital. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1. Aplicación autónoma dos coñecementos necesarios para a preparación correcta do instrumento ou instrumentos empregados no recital: trastes, cordas, etc.. con especial atención á súa correcta afinación conforme a un temperamento histórico axeitado ó repertorio. 3.2. Adecuación do xesto á interpretación musical. Coidado da posta en escea. Concentración ao longo do recital, control postural e da respiración, xestión da ansiedad escénica e control da memoria (de ser o caso). Achega persoal ao enriquecemento da interpretación. 	T3, T15, X2, X3, X6, X7, X8, X13, X21	80%
----------------	---	---------------------------------------	-----

7. Alumnado con necesidades educativas especiales

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Consultar o *Protocolo do TFE* vixente para o curso académico.
- ORDE do 21 de novembro de 2016 pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Música en desenvolvemento do Decreto 163/2015, do 29 de outubro, polo que se establece o plan de estudos das ensinanzas artísticas superiores de Música, nas especialidades de Composición, Interpretación, Musicoloxía e Pedagogía na Comunidade Autónoma de Galicia (dog do 1 de decembro de 2016).

REPERTORIO CON INSTRUMENTO DE TECLA ACOMPAÑANTE I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA INSTRUMENTO REPERTORIO CON INSTRUMENTO DE TECLA ACOMPAÑANTE

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CLAVE
CARÁCTER	INSTRUMENTO OU VOZ								TIPO DE CLASES	INDIVIDUAL
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	SARA RUÍZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1H
ETCS/ CUADRIMESTRE	1	1	1	1	1	1	1	1	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Verónica Mangana Izquierdo				veronica_mangana@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación con acompañamiento clavecinístico, afondando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos e requisitos asociados á interpretación que confiren a esta disciplina un carácter flexible e adaptable aos distintos instrumentos, á voz e aos estilos e tradicións interpretativas. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECIMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior. Realizarse una avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa con todo o resto de disciplinas.
TRANSVERSAIS	T3, T6, T13
XERAIS	X2, X3, X11, X19, X21
ESPECÍFICAS	EI1, EI3, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio camerístico con baixo continuo e obligado	T3, T6, T13 X3, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10
2. Interpretar as obras segundo convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan	T3, T6, T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI5, EI10
3. Interpretación de tres obras por cuatrimestre co clave	T3, T6, T13 X2, X3, X11, X19, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Estilos e recursos representativos	Renacemento	TODAS
	Barroco	TODAS
	Clásico	TODAS
Desenvolvemento das técnicas e recursos necesarios para acadar a unidade sonora	Respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo	TODAS

Total de sesións por cuadrimestre			12			
5. Metodoloxía e Planificación Docente						
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS			
Clases prácticas	30		60			
Audicións ou exames	2		4			
Traballo persoal	15		53			
Total de sesións por cuadrimestre			15			
6. Avaliación						
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN			
ORDINARIA						
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación contínua)						
Exame ou audición	Valorarase o dominio técnico, interpretación e capacidade artística. Valorarase a facilidade na lectura á vista. Traballo de tres obras por cuatrimestre.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	50%			
Traballo persoal semanal	1- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2- Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T3, T6, X19	50%			
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..						
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)						
Exame ou audición	Valorarase o dominio técnico, interpretación e capacidade artística. Valorarase a facilidade na lectura á vista. Traballo de tres obras por cuadrimestre.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	50%			
Traballo persoal semanal	1- Valorarase o estudo persoal e a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente nun 30% 2- Asistencia á clase, puntualidade, actitude, realización das actividades propostas semanalmente 20%	T3, T6, X19	50%			
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)						
Exame	Presentación dun programa de repertorio con tres obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	100%			
EXTRAORDINARIA						
Exame	Presentación dun programa de repertorio con tres obras da programación.	T13 X2, X3, X11, X21 EI1, EI3, EI4, EI5, EI10	100%			
ERASMUS						
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.						
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.						
7. Alumnado con necesidades educativas especiais						
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS					
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumplir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.					
8. Bibliografía, materiais e documentos						
REFERENCIAS BÁSICAS						
Bach, J.S.: 6 Violin Sonatas, BWV 1014-1019						

Castello, D.: Opera strumentale. Vol. I. Sonate concertate in stil modern. Libro primo. Venezia, 162b9. Ed. A. Bomstein
Colista, L.: Sonata terza per due Violini, Violoncello e Basso continuo. Ed. H. Kropik
Couperin, F.: Les Goûts Réunis ou Nouveaux concerts. Paris, 1724
Dornel, A.: Sonates en trio, pour les Flûtes Allemandes, Violons, Hautbois, & c.. Oeuvre lii.e
Falconieri, A.: Il primo libro di Canzone, Sinfonie, Capricci, Brandi, Correnti, Gagliarde, Alemane, Volte, overo altro Stromento à uno, due, e trè con il Basso Continuo. Napoli, 1650
Fontana, G. B.: Sonate a 1.2.3. per il Violino, o Cornetto, Fagotto, Chitarone, Violoncino o simile altro istromento. Venezia, 1641
Gabrielli, G.: Canzoni e sonate per sonar con ogni sorte de instrumenti con il Basso per L'Organo. Venetia, 1615
Haendel: sonata en Do Mayor para clave y viola
Locke, M.: Chamber Music. Complete for Organ and strings
Merula, T: Ruggiero pour 2 Violons (flutes à bec soprano) Violoncelle (basse de viole) et Basse continue. Venise, 1637
Monteverdi, Claudio: Si dolce é il tormento, Tempro la cetra.

1. CLAVE- SEGUNDO INSTRUMENTO

1. Datos da disciplina

CLAVE COMO SEGUNDO INSTRUMENTO								CÓDIGO		
MATERIA	Instrumento/voz								TITULACIÓN	TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚSICA ANTIGA- CLAVE
CARÁCTER	Formación instrumental complementaria								TIPO DE CLASES	Individual
DEPARTAMENTO	MÚSICA ANTIGA								COORDINADOR/A	Verónica Mangana Izquierdo
N.º CUADRIMESTRE	1/2	H. lectivas/ semana	1	H. lectivas/ cuadrimestre	15	HORAS/ ECTS		30	ETCS totais da disciplina	18
CURSOS	1.º curso		2.º curso	3.º curso		4.º curso		IDIOMAS		
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	OUTROS IDIOMAS*	
ETCS/ CUADRIMESTRES	3	3	3	3	3	3			OBSERVACIÓN	S

*Os alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, recibirán as clases das disciplinas de carácter individual no idioma especificado no seu acordo de Formación.

DOCENTES	NOME e 1.º APELIDO	Email/TEL/WEB	TITORÍA	
	VERÓNICA MANGANA IZQUIERDO	Veronica_mangana@csmvigo.com		
DESCRIPCIÓN DA DISCIPLINA		Práctica dun repertorio sínxelo e variado que permita coñecer os recursos técnicos, expresivos e estilísticos do clavecín		
COÑECIMENTOS/REQUISITOS		Sen requisitos previos. Asistencia obligatoria.		

2. Competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)

TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13, T15
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI5

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS
1. Interpretar os diferentes estilos do repertorio solista e rexistralos adecuadamente	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X8, X11, X13, X21, X24 EI1, EI5
2. Desenvolver una boa articulación e producción do son	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13 EI51, EI5
3. Desenvolver o control técnico dende a tecla	T1, T6, T13, T15 X6, X8, X21, X24 EI1, EI5
4. Interpretar as obras segundas convencións musicais, rítmicas e estilísticas que procedan	T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X13, X16, X21, X24

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS

I	J.S. Bach	Invencións e Sinfonías	4
II	Música francesa	L/F.Couperin, Rameau, Duhly	4
III	Estilo italiano/ ibérico	Obras de G.Frescobaldi, Cabezón, Tomás de Santa María	4
IV	Música alemana	Obras de Froberger, Böhm	3

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		OBSERVACIONES
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Presenciais					15	15			
Non presenciais					75	75			Traballo persoal
Total de horas cuatrimestrais					90	90			

Realizarse unha avaliación inicial durante a primeira semana do curso para adaptar a programación e os seus contidos de maneira personalizada á situación académica e emocional do alumnado.

6. Descriptores de Planificación

TIPO DE ACTIVIDADE	DESCRIPCIÓN DA METODOLOXÍA
Clases prácticas	Corrección progresiva dos aspectos mecánicos, técnicos e estilísticos das obras que cada alumno está a traballar
Audicións ou exames	Presentación ao público do repertorio traballado na aula.
Traballo persoal	Interpretación no tempo e estilo adecuado á obra. Aplicación práctica das fontes históricas á interpretación.

7. Avaliación

ORDINARIA			
CONTINUA	CRITERIOS	PONDERACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS
FERRAMENTAS			
Exame ou audición	Valorarase a calidade do son, o grado de adecuación á técnica clavínística e aos diferentes estilos interpretativos.	60%	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5
Traballo persoal semanal	Valorarase a capacidade do alumno na corrección dos aspectos técnicos e estilísticos que deba mellorar semanalmente.	40%	T1, T3, T6, T13, T15 X1, X3, X6, X8, X11, X13, X16, X21, X24 EI1, EI5

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando iso ocurra, o profesor da disciplina actuará segundo o protocolo establecido.

ALTERNATIVA	CRITERIOS	PONDERACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS
FERRAMENTAS			
Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación.	100%	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 EI1, EI5
EXTRAORDINARIA			

FERRAMENTAS	CRITERIOS	PONDERACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS
Exame	Presentación dun programa de repertorio solista conforme á programación	100%	T6, T13, T15 X1, X3, X6, X11, X13, X24 EI1, EI5

ERASMUS

Os alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

8. Bibliografía, materiais e documentos

REFERENCIAS BÁSICAS

J. S. BACH

- Invencións e Sinfonías
- El Clave Bien Temperado (Libros 1 y 2)

AUTORES FRANCESES

- L. Couperin (Suites)
- J.-Ph. Rameau (Pièces de clavecin)
- F. Couperin (Pièces de clavecin)
- J. F. Dandrieu (Pièces de clavecin)
- J. Duphly (Pièces de clavecin)

AUTORES IBÉRICOS

- A. de Cabezón (Obras de música para tecla, arpa y vihuela)
- Tomás de Santa María (Fantasías para órgano, clave o arpa)

AUTORES ITALIANOS

- G. Frescobaldi (Balletti)

AUTORES ALEMANES

- Froberger (Suites)
- Böhm (suites)